

34(084.5)
(494.1)

Уведено у нови инвентар бр. _____

1 јануара 1942. год.

Београд.

Поштарина плаћена.

Год. XIX НОВИ САД 15. VII. 1939. Број 7 и 8

Годишња претплата Д. 120. Лист излази месечно.

ЗБИРКА

ОДЛУКА ВИШИХ СУДОВА

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

XIX

1939

ВЛАСНИК И УРЕДНИК:

Др. НИКА Ј. ИГЊАТОВИЋ

СУДИЈА КАСАЦИОНОГ СУДА У НОВОМ САДУ

Садржај: 156 Парница на основу § 168 Из. — 157 Пуномоћ општине. — 158 Посредник. — 159 Оправдиње. — 160 Јемство. — 161 Бракоразводна парница. — 162 Награда за преоправку преузетог посла. — 162 Платежни налог по ст. Грпп. — 164 Укидање уговора о кирији. — 165 Одговорност учесника у пљачки. — 166 Придржање права на камате. — 167 Плативост тражбине. Одговорност за бонитет давања. — 168 Поклон. Валоризација. — 169 Укидање заједнице. — 170 Терет доказивања. — 171 Блиски рођаци. — 172 Сметање поседа и измакла корист. — 173 Отшета у смислу § 38 изврш. закона. — 174 Пољопривредно чељаде. — 175 Мађарски држ. ерар. — 176 Отштета. — 177 Отштета у облици месечне ренте. — 178 Рок за уток по наредби 4420-918. — 179 Повод за парницу. — 180 Наредба 4420-918. — 181 Отежица. — 182 Право на испуњење обвезнице. — 183 Тражење испуњења уговора. — 184 Преслушање странака под заклетвом. — 185 Излучна тужба. — 186 Одговорност продавца. — 187 Примена стр. Грпп. — 138 Тумачење Уредбе о органичењу отуђи-

ШТАМПАРИЈА ДУШАНА ЧАМПРАГА И ДРУГА НОВИ САД

вања некретности. — 189 Бракоразводна парница (§ 77). — 190 Исполњење уговора. — 191 Доказивање истинитости потписа на меници. — 192 Добронамерност. Уложна књижица. — 193 Портал узидан у кућу. — 194 Одговорност кућевласника — 195 Мериторно решење тужбе ако нема доказа. — 196 Растерећење некретности — 197 Остављање одлука о трошковима за касније. — 198 Обавеза предузимача. — 198 Опасан погон. Судар аутомобила. — 200 Брисање предбележбе. — 201 Губљење важности тестамена. Адопција. — 202 Позив на успоставу брачне заједнице. — 203 Заједничка тековина. — 204 Накнада штете. — 205 Излучна тужба. — 206 Напуштање мужа. — 207 Сумар. репозиција. Промена тужбе. — 208 Бракоразводна парница (§ 80). — 209 Подизање протеста по опномоћнику. Индосирање после протеста. — 210 Одговорност за повреду тела. — 211 Лажно и нехатно банкротство. — 212 Пресуђена ствар. — 213 Смештај мушке деце — 214 Ко може бити тудор? — 215 Нужни део. — 216 Делокруг замљешнокрњижног суда. Рекурс. — 217 Побивање укњиженог права. — 218 Општење са децом. — 219 Надлежност по § 413 стр. Грпп. — 220 Школска општина. — 221 Вредност код спора по § у 413 стр. Грпп. — 222 Привремено супружанско издржавање. — 223 Делокруг адвокатског приправника. — 224 Смештање деце. — 225 Наредба број 4420-918. Једнострано одустајање од одговора. — 226 Станарински статут — 227 Пуномоћ за преузимање меничне обавезе. — 228 Повреда формалног права. — 229 Тумачење Уредбе о заштити земљорадника.



Уш. д. ср / 368

Ревизиони рекурс В. Н. се не уважава и нападнути закључак одобрава.

Разлози: Н. В. и супруг јој Др. Ј. В. купили су од аграрних интересената делове некретнина, које су ови уз одобрење Министарства Пољопривреде купили од имања грофа Б. Н. у општини Д.

Срески суд-као земљишнокњижни суд својим закључцима од 28-X 1935 број Дн. 5896-1935 и Дн. 5902-1935 дозволио је отпис купљених делова, те пренос истих у нови уложак и укњижбу права својине у корист Н. В. уз подједно брисање права залога укњиженог решењем бр. 2676-1911 од своте 1,049.000 К. главнице спп. у корист Мађ. земљокредитног завода позивајући се на §§ 57, 44 и 45 Закон о ликвидацији аграрне реформе.

Поводом рекурса хипотекарног веровника Окружни суд као рекурсни суд је нападнути закључак у том делу преиначио и одредио да успостави укњижба тога заложног права.

Против тога закључка поднела је ревизиони рекурс молитељица укњижбе права наследства Н. В.

Овај се рекурс није могао уважити из следећих разлога:

Купопродајни уговори између аграрних интересената и грофа Б. Н. склопљени су 1928 године. Одобрени су по Министру пољопривреде 1929 године.

У уговорима између аграрних интересената и грофа Б. стоји, да продавалац јамчи, да су некретнине бестеретне.

За време кад су ти уговори склапани и одобравани, важили су прописи § 38 зак. од 27-VII 1925 о дванаестинама и Правилник од 8-X 1925 о факултативном откупу некретнина, које падају под удар аграрне реформе. По чл. 11 истог правилника велики поседник продаје некретнине бестеретно, те је продавалац био дужан купцу омогућити бестеретни отпис и приликом тражења одобрења купопродаје био је дужан предложити и нацрт како ће терете ликвидирати.

Није дакле било прописано, да се терети бришу на основу самог закона; требао је продавац набавити купцу делимичну брисовну дозволу од хипотекарних веровника, што је у складу са прописима општег прив. права.

Таква дозвола земљишнокњижном суду није била поднешена.

Истина, у време кад је молитељица 28-X 1935 поднела молбе за укњижбу права власништва, већ су важили закон о ликвидацији аграрне реформе од 19-VI 1931 са законима о изменама и допунама истог од 5-XII 1931 и 24-VI 1933, те правилником од 1-VIII 1933 за извршење истих закона.

И по закону о ликвидацији према § 36 могу се интересенти у форми купопродајног уговора споразумети о цени и начину плаћања.

Према чл. 20 Правилника од 1-VIII 1933 могу се и у току поступка по овом закону узети у обзир и још нерешене молбе за одобрење продаје по чл. 38 фин. зак. од 31-VIII 1925 те продаје одобрити. Проведење укњижбе права власништва гледе експроприсаних некретнина провешће судови на основу експропријационих одлука, које им у смислу § 59 Закон о ликвидацији достави комисија за ликвидацију аграрне реформе, те ће по § 57 истог закона уједно брисати хипотеке са експроприсаног земљишта.

Но у случају хипотека, отштета за експроприрано земљиште полаже се у суд по § 45 истог закона.

Закон о ликвидацији аграрне реформе не говори о томе, на основу чега ће се брисати хипотеке, кад се ради о препису делова аграрне некретнине, на основу одобрених купопродајних уговора.

За спорни случај, пак, где је уговор склопљен и одобрен пре ступања на снагу закона о ликвидацији аграрне реформе прописује чл. 11 Правилника од 8-X 1925 да је продавалац дужан купцу омогућити бестеретни отпис,

дакле набавити и предати му делимичну брисовну дозволу, као што је напред истакнуто.

Како се у спорном случају не ради о препису на основу експропријационе одлуке, то се гледе брисања хипотеке не може ни применити пропис § 59 Закон о ликвидацији аграрне реформе.

Нови Сад, 13 маја 1938 године.

156.

Када може ванкњижни стицатељ стварног права, покренути парницу на основу §-а 168 зак. чл. LX:1881.

(Кс. у Н. Саду, Рев. II. 693-1937.)

Касациони суд поводом ревизије тужитељице укида пресуде оба нижа суда и ствар враћа првостепеном суду ради нове расправе и доношење нове одлуке при чему ће се узети у обзир ревизиони трошкови.

Разлози: Пресуду позивног суда побија ревизијом тужитељица на основу ревизијског разлога из бр. 4 §-а 597 Грпп. због тога што је позивни суд са повредом материјалног права у побијаној пресуди изрекао да тужитељичино право доживотног плодоуживања на некретностима наведеним у тужби није стварно право све док није укњижено у земљишним књигама и да тужитељица нема ни пуноважног правног наслова те да према томе она не може покретати тужбу на основу §-а 168 ст. закона о извршењу.

Предлаже услед тога тужитељица, да се побијана пресуда преиначи и њезиној тужби удовољи.

Тужени у свом благовремено поднесеном ревизијском одговору предлаже да се ревизија не уважи и побијана пресуда потврди а тужитељица обвеже и на сношење ревизијских трошкова према прикљученом трошковнику.

Ревизија тужитељице је делом основана.

Из прикљученог овереног преписа тестаментa Ђ. Г. од 10-VIII-1924 год. произлази да је жеља остављачева

била, да доживотно право плодуюживања некретнина, које је наследила Р. Б. припадне тужитељици.

Из званичног отправака оставинског решења бр. Гн. 1361/924/8 од 11 августа 1938 г. произлази да је оставина пок. Ђ. Г. предата наследницима по законском праву, односно по тестаментарном праву јер на парницу упућени интересенти нису у датом им року покренули парницу, и да у истом решењу није одређено у смислу тестаментарног доживотног плодуюживања у корист тужитељице мада је оставина предата у смислу тестаментарног услед чега ово право није ни укњижено на упитним некретнинама.

Према изложеном тужитељица у погледу предметних некретнина има пуноважни наслов права доживотног плодуюживања које право услед пропуста оставинског суда није укњижено у односном земљишном улошку.

Према децизији бр. 55 лице које је своје стварно право стекло ван јавних књига т. ј. ово његово право није укњижено у земљишним књигама, заштиту свога права може остваривати ако поред доказивања првенственог реда стицања свога стварног права докаже, да је оврховодитељ приликом спровођења оврхе на предметне некретнине имао знања о постојању тога неукњиженог стварног права, да је дакле оврховодитељ био злонамеран. У томе случају може ванкњижни ститељ стварног права покренути парницу на основу §-а 168 зак. чл. LX из године 1881.

Но како се приванни суд услед свог погрешног правног стајалишта није уопште ни упуштао у испитивање добронамерности или злонамерности оврховодитеље, у напред поменутом правцу, ваљало је ревизију делом уважити у смислу §-а 604 Грпп. пресуде оба нижа суда укинути и ствар вратити првостепеном суду на даљу расправу и доношење нове одлуке при којој се у смислу §-а 154 Грпп. имају узети у обзир и ревизијски трошкови као даљи парнични трошак.

Нови Сад, 4 маја 1938 године.

157.

Кад општински одбор опуномоћи председника општине да откаже стан и да општину пред судом у тој ствари заступа, онда је председник општине овлашћен, да без обзира на прописе из §-а 84. Закона о општинама, потпише адвокату пуномоћ у име општине, ради отказа стана и вођења парнице.

(Кс. у Н. Саду, Рев. II. 11/1938.)

158.

Посредник не може тражити провизију, ако правни посао није склопљен његовим посредовањем.

(Кс. у Н. Саду, Н. Г. II. 777-934.)

* * *

Види: I. 28. — III. 25. — V. 19. — VII. 37. — VIII. 145 — X. 85. — XVII. 4.

159.

Дато је места молби за оправдање пропуштеног рока за подношење ревизије, јер је приложеним лекарским уверењем вероватним учињено, да се правозаступник у шоку састављања ревизионе молбе напрасно разболео, услед чега није могао благовремено завршити и суду предати ревизију у одређеном року.

(Кс. у Н. Саду, Рев. 110-1938.)

* * *

Види: III. 134. — IV. 10. 78. — V. 61. 116. 121. — VIII. 20. 166. 187. 200. 203. 207. — IX. 21. 96. — X. 19. — XI. 200. — XII. 39. — XIV 4. 186. 187. 197. — XV. 73. — XVII. 137.

160.

Јемац који је примио јемство за извесни дуг некога

лица, не одговара за нове дугове тога лица, ако тек изречно није примио јемство и за те дугове.

(Кс. у Новом Саду, Г. 358-934.)

* * *

Види: XI. 173. — XIII. 3. — XIV. 64. 114. 151.

161.

Питање: да ли су извесна дела или изрази брачних другова, такове природе који вређају брачне дужности и да ли као такви могу послужити разлогом за развод брака, спада у оквир ревизије. Према томе призивни суд је дужан, да тачно и појединачно установи, у чему се састоје размирице међу странкама, и какве је странка изразе употребљавала, а није довољно да призивни суд изрекче, да се ради о „незнатним препиркама“.

(Кс. у Н. Саду, Г. 19-1933.)

162.

За преоправку већ предузетог посла припада посебна награда, осим, ако се докаже, да је погрешка таква, која се није могла запазити у времену преузимања.

(Кс. у Н. Саду, Г. 113-1930.)

* * *

Или да је послопримац примио гаранцију.

163.

Према пропису тач. 1. Чл. 16 Уводног закона за нови Грпн. на подручју Апелационог суда у Новом Саду остају у важности прописи седме главе (§§ 588—605) Зак. чл. 1:1911) о платежним налозима. С тога приговор уложен за време спровођања извршења не може се одбацити као касно поднесен.

(Кс. у Н. Саду, Н. Вп. 527-934)

164.

Неплаћање кирије јесте разлог, да се уговор судским путем одма укине без обзира на уговорени отказни рок.

(Кс. у Н. Саду, Н. С. Рев. 709-936.)

165.

I. Сви учесници у пљачки солидарно одговарају за штету, проузроковану протузаконитим радом. — II. У смислу одељка 2. §-а 521 Грпп. у питању количине и снашања трошкова само онда има места ревизији против II. ст. пресуде, ако је ревизија управљена уједно и против кога другог дела пресуде.

(Кс. у Н. Саду, Г. 825-932.)

166.

Правно је правило, да се поверилац, утужујући главницу свога потраживања, одрекао оних камата, чију наплату није тражио једновременно са главницом, — уколико није себи задржао право на посебну наплату.

(Кс. у Новом Саду, Г. 536-932.)

167.

I. Тиме, што је дужник једног дана почео да отплаћује свој дуг, уједно је признао да је потраживање, тога дана било плативо. — II. Дужник, у колико своја дуговања исплаћује не готовим новцем, него на други начин (дацио ин солутум), одговоран је за бонитет давања, која пружа веровнику у име ислате дуговања.

(Кс. у Н. Саду, Рев. 358-936.)

168.

I. Поклоњене покретнине имају се рачунати у вредности, које су оне имале у време када је поклон учињен. — II. На овом правном подручју нема таквог

правног правила, које би дозвољавало валоризацију у предрашном златном паритету.

(Кс. у Н. Саду, Г. 653-932.)

* * *

О поклону: I. 1. — II. 7. — III. 14. — V. 73. — VIII. 49. 65. 89. 121. — IX. 99. — X. 14. 133. — XII. 10. XIII. 96. — XIV. 142.

О валоризацији: III. 105. — IV. 31. — V. 36. 38. — VI. 72. — VII. 100. — IX. 115. — X. 17. — XII. 96. — XV. 27. — XVII. 46.

169.

Тужба ради укидања заједнице има се одбити, као у невреме поднасена, ако је на допичној некретнини у-књижено право плодоуживања.

(Кс. у Новом Саду, Г. 370-932.)

170.

I. Чињенице, које укидају неко право, дужна је до-казивати она странка, која се остварењу права проши-вила. — II. Доказ о томе, колико је робе тужени послао тужитељу, те уколико престаје тужитељево потра-живање услед противпотраживања туженога, терети туженога, а не тужитеља, без обзира на то, да ли је тужени уредно водио трговачке књиге или није, и да ли је књиге у опште водио, јер та чињеница у погледу те-рета доказивања, који садржи § 269 Грап. није ни од каква утицаја.

(Кс. у Н. Саду, Г. 90-933.)

171.

Издржавање блиских рођака, уколико накнада за издржавање није претходно уговорено, сматра се да је бесплатно.

(Кс. у Новом Саду, Рев. 894 936.)

* * *

Види: XIII. 116. — XVI. 65. — XVIII. 70.

172.

Правни је пропис, освештан сталном судском праксом, да је тужитељ у парници због сметања поседа, изосталу корист, односно отштету, дужан тражити заједно са тужбом због сметања поседа, а да их је властан тражити посебном парницом само онда, ако је то право себи изрично задржао у тужби због сметања поседа.

(Кс. у Н. Саду, Г. 871-1934.)

173.

У смислу последњег зач. § а 38 зак. чл. LIV:1912 оштетном захтеву има места само онда, ако је дужнику штета настала услед тога, што је против њега спроведено извршење, а не и онда, ако је дужник изморио дуг својевољно, и ако на основу извршне пресуде.

(Кс. у Новом Саду, Г. 685-1934.)

174.

§ 62 зак. чл. XLV:1907 о уређењу правног односа између господара и пољопривредног чељадета, установљава, да у делокруг судова спада само решавање отштетних захтева, која прелазе сада Динара 1000. Решавање о плати за отказно време не спада у делокруг суда.

(Кс. у Новом Саду, Н. Г. 662-1934)

175.

Мађарски државни ерар после 1 децембра 1918 године када је изречено припајање ових крајева Краљевини Србији, већ није био властан да располаже са некретностима, које се налазе на територији бивше Војводине.

(Кс. у Новом Саду, Г. 349-933.)

176.

Не може тражити оштету она странка, која није уложила правни лек против одлуке, којом је наводно штета причињена.

(Кс. у Новом Саду, Г. 464-933.)

177.

Ако се ради о досуђивању оштете у облику месечне ренте, а тужитељ не пружа доказа за то, да тужбу ради оштете није могао кроз дуже време покренути ван своје кривице, те би исплата доспелих месечних рата, које би тужени имао да исплати у једној своти, овоме тешко пало, може се тужитељу досудити рента само почев од дана предаје, односно шест месеци пре предаје тужбе.

(Кс. у Новом Саду, 493-936.)

178.

Рок за улагање утока почиње од дана када је решење о извршењу уручено извршенику. По наредби број 4420-1918 М. Пред. државни правобранилац, у јавном интересу може уложити уток само у року, који стоји отворен за странке, у колико се нападнуто решење није имало и њему уручити.

(Кс. у Новом Саду, Вп. 667-1931.)

179.

За установљење тога, да су тужени дали повода за парницу, довољно је ако се докаже, да су пре покретања парнице на позив тужитеља, додуше изјавили готовост у погледу извршења захтева, али су то извршење везали за недозвољене услове.

(Кс. у Новом Саду, Г. 1340-929.)

180.

1. По Наредби број 4420-18 М. Пр. потребно је, да се у случају купопродаје, у исправи налазе битни са-стојци купопродајног уговора, а то су предмет продаје и висина куповине. Меница не надокнађује ознаку купопродајне цене. — II. Код неваљаног посла свака странка има да врати све оно, што је добила тим неваљаним послом.
(Кс. у Новом Саду, Г. 414-1930.)

181.

Отежица је: вишеструки стицај (Кре. 237-1936); што је оптужени без икаква оправдана повода лишио живота покојника; -- велика упорност при извршењу дела (7-37); што је оптужени у сразмерно кратком размаку времена већ двапут био кажњен (Кре. 337-1936); што се дело, с обзиром на део тела, на којим је повреда задата, указује веома тешким. (Кре. 192-1936.)

182.

Кад дужник пристане на хипотеку, а уједно не одреди објект хипотеке, већ у погледу објекта преда неиспуњену обвезницу, онда поверилац може уписати у обвезницу као објект хипотеке од земљишнокњижних права дужникова, по своме избору, јер је претпоставка, да је дужник кредитору препустио избор предмета хипотеке.
(Кс. у Новом Саду, Г. 405-1933.)

183.

1. Уговорне странке, ако то нису нарочито уговориле, нису власне, да због неодржања уговорних услова траже раскид уговора, него могу да траже испуњење уговора. — II. Ако купац ма на који начин угрожава супстанцију ствари коју држи под закуп, закупо-давац је властан да одустане од уговора.

(Кс. у Новом Саду, Г. II. 7-1934.)

184.

С обзиром на § 669 у вези са §-ом 676 Грп. преслушање странака под заклетвом, може се одредити само као допуна другог доказа и то само у интересу одржања брака.

(Кс. у Новом Саду, Г. II. 169-1934.)

185.

У погледу покретних ствари, који су стечене за време брака, право рхковања и располагања припада оном другом из чије је имовине или зараде та покретна ствар потекла. Правна је претпоставка, да је муж главни стицатељ; ко противно тврди, мора то доказати.

(Кс. у Новом Саду, Рев. II 62-935.)

Касациони суд ревизију тужитеља уважава, пресуду призивнога суда преиначује и у пленидбеном записнику од 16 априла 1934 године број Изврш. 85-34 под ставком 7 заплењену бело-жуто краву од пленидбе разрешава.

Првостепене и призивне трошкове међу странкама пребија, док у погледу трошкова ревизискога поступка тужене осуђује да у име ових плате тужитељу, у року од 15 дана под претњом оврхе, 186 динара.

Разлози: Тужитељ је у тужби навео да је правна претходница тужених уд. М. С. рођена П., спровела намирну оврху против његове жене рођене П. М. којом приликом је заплењена једна бело-жуто крава у вредности од 1000 динара. Та крава је, међутим, искључиво његова, тужитељева својина, јер ју је он купио из власти тог новца за цену од 2600 динара, те је тражио да суд изрекне, да се та крава од пленидбе разрешава и тужени осуде да плате трошкове. — Тужени су порицали да би тужитељ био власник краве и да би то била иста она крава за коју тужитељ тврди да је његова, те су тврдили да тужитељ ту краву од Ј. М. није купио, него да је овај краву дао тужитељу и његовој жени на рачун

дуга, који је био дужан исплатити пок. удови С. М. рођеној П.

Првостепени суд, пошто је спровео доказни поступак, донео је пресуду којом је тужби у целини удовољио, док је апелациони суд пресуду делимично и од пленидбе разрешио идеалну половину заплењене краве и обвезао тужитеља да туженима плати трошкове.

Основана је ревизиона жалба тужитељева да је апелациони суд преиначујући првостепену пресуду, повредио правне прописе. Правни је пропис да у погледу покретнина које су стечене за време брака право управљања и располагања припада мужу. И како тужени, уз то, нису доказали да би крава била купљена из новца који би сачињавао посебно власништво жене тужитељеве, или претстављала њену посебну имовину, ваљало је пресуду апелационог суда преиначити и предмет спора од пленидбе у целини разрешити.

Расположење о трошковима оснива се на прописима §§ а 98 чак. чл. LV из године 1881 и 143 и 152 Грађ. парн. пост.

Нови Сад, 8 маја 1939 године.

*

1) По сталној судској пракси: у погледу оних ствари, које се затеку у заједничком поседу мужа и жене, и које по својој природи не служе искључиво жени за употребу, презумција је, да оне нису женина, него мужевљева својина; оборити ову презумцију, односно доказивати то, да те ствари сачињавају посебну, самосталну имовину жене-извршенице, има тражилац извршења.

Ова пракса заснована је на §-у 49 Закона о извршном поступку. По овоме §-у за време заједничког становања брачних другова, у случају извршења вођеног против мужа, могу се заплениити све покретне ствари, које су у заједничкој детенцији брачних другова, осим ствари, које су у томе §-у набројане. Овај § упућује на § 92 који говори о излучној тужби, о каквој је у датом случају реч.

2) За време брака стечена имовина, додуше сачињава заједничку тековину, али у погледу ове заједничке тековине, док брак постоји право руковања и располагања припада оном брач-

ном другу, из чије је посебне имовине или посебне зараде она потекла. (К. 104-899).

3) Правна је претпоставка, да се муж има сматрати главним стицатељем, и према томе, у заједничком стану брачних другова нађене покретне ствари имају се сматрати мужевљевој својиној. (К. 617-88).

4) Само после престанка брака може по закону да наступи случај, да један брачни друг односно његови наследници могу имати захтев на заједничку тековину у погледу имовине стечене за време трајања брака, но у колико се приликом извршења вођеног против мужа, заплени таква заједничка тековинска имовина, у погледу које жени припада право руковања и располагања, жена може с правом тражити, да се та цела заједничка тековинска имовина излучи испод пленидбе. (К. 332-896).

Види: XIX сл. 72 као и Судску праксу из брачно-имовног права, свеска 2 Мале Збирке судске праксе у издању Дра Нике Игњатовића, касационог судије.

186.

Купац који је усменим уговором купио некретност, и по споразуму са продавцем, исплатио новчаним заводу продавчев дуг, па се уговор, у недостатку исправе по Наредби број 4420-1918 прогласи неваљаним, — у колико није држкчије уговорено — може на име исплате дуга продавчева исплаћену ствоту тражити само од продавца, у чију је корист извршио плаћање и који се бесправно обогатио, а не од новчаног завода.

(Кс. у Новом Саду, Н. Г. II. 882-1934.)

Касациони суд ревизију тужене уважава, побијају пресуду призивног суда преиначује, тужбу одбија и обвезује тужитељицу, да плати туженом у име првостепених трошкова износ од 350 динара, у име призивних износ од 221 динара и у име ревизионих износ од 130 динара све то у року од 15 дана под теретом принудног извршења.

Образложење: Ревизију пресуде призивног суда тражи тужени жалећи се да је призивни суд погрешно

правно оценио ствар те тиме остварио ревизијски разлог из бр. 4 §-а 597 грпп.

Ова жалба је основана.

Неспорна је чињеница — а то и призивни суд установљује — да је тужитељица купила кућу не од утуженог кредитног завода него од наследника пок. супруге Ч. И. 1933 године и то на основу усменог купопродајног уговора за куповну цену од 4000 динара.

Неспорно је надаље, да је тужитељица након тога, а у смислу тог усменог купопродајног уговора дошла у тужени завод, и тамо вршила исплате које су ишле у корист дуга који су продавци куће имали код завода и који дуг је био интабулисан на поменутој кући у корист туженог завода.

Тужитељица садањом тужбом тражи од туженог завода поврат новца што је она платила код завода ме-сто продаваоца односно дужника утуженог завода, односно делимичну своту коју је у куповнину дала јер да уговор у недостатку писмене исправе сматра непостојећим с обзиром на наредбу број 4420-1918.

Према изложеним неспорним чињеницама и по наводима саме тужбе, тужитељица стоји у правном односу са продавцима куће, односно дужницима утуженог завода, јер је с њима уговорила куповну цену куће и код утуженог завода платила делимичну куповну цену на отплату једног постојећег потраживања туженога завода према продавцима куће. Тужени завод био је по самом закону овлаштен да прима од тужитељице уплаћени износ јер је његово потраживање према продавцима постојало.

У колико је тужитељица извршила плаћање код утуженог завода на основу једног уговора, који сматра непостојећим, уплаћену своту може тражити само од оних са којима је то плаћање уговорила и у чију корист је платила, а то су продавци куће, јер су се они са том уплатом бесправно обогатили, а не тужени завод тиме,

што је примио делимичну отплату свог постојећег потраживања, а на што је по правним прописима био овлаштен.

Услед изложеног ваљало је уважити ревизију туженога пресуду позивног суда преиначити, тужбу одбити и у смислу §-а 143 и 152 осудити тужитељицу на сношење свих парничних трошкова.

Нови Сад, 26 априла 1939 године.

187.

У парницама, расправљеним по старом Грпп. и-мајх се применити искључиво прописи зак. чл. I: 1911 г. Према томе у овим парницама се не може применити ни § 193 новог Грпп. ни § 90 Зак. о уређењу редовних судова. (Кс. у Новом Саду, Рев. II 481-938).

Молба тужитељице да се по §-у 407 зак. чл. I из године 1911 поправи решење овога суда од 10 новембра 1938 године број Рев. 481-32-1938 одбија се.

Разлози: Касациони суд је поменути својим решењем одбацио ревизиону молбу тужитељице као закашњену, јер се по зак. чл. I из године 1911 по којем је конкретна парница расправљена — онај дан, којег је суду управљен поднесак предат пошти, не узима као дан предаје саме суду, него је меродаван онај дан, којег је поднесак стварно приспео суду.

Тужитељица својом молбом тражи, да се то решење поправи по §-у 407 зак. чл. I из године 1911 као очигледно погрешно, јер да је по §-у 90 закона о уређењу редовних судова важно и одлучујуће када је поднесак предат пошти а ревизиона молба да је на пошту благовремено предата, те да се према томе није могла одбацити.

Ова молба тужитељице није основана.

Конкретна парница је покренута тужбом од 26.VII 1932 и расправљена у све три инстанције по прописима зак. чл. I из год. 1911.

Према уводном Закону за нови Грпп. (чл. 36) за конкретну парницу све до њезиног окончања меродавни су досадашњи судови, тј. прописи зак. чл. I из г. 1911.

Према тим прописима пак, ревизиона молба тужитељичина је касно поднесена, како је то овај суд већ у поменутом свом решењу тачно установио.

Позивање тужитељице у конкретној парници на § 90 Закона о уређењу редовних судова није основано.

Према §-у 117 закона о уређењу редовних судова „наређења §§ 103—116 овога закона ступају у живот и добијају обавезну снагу кад се овај закон обнародује у „Службеним новинама“ а остала наређења на дан кад добију обавезну снагу закони о грађанском и кривичном судском поступку; а ако ова два закона не би истовремено ступили на снагу онда кад последњи од њих добије обавезну снагу.“

Према томе §-у, а пошто је неспорно да је грађански парнични поступак као последњи на подручју Апелационог суда у Новом Саду ступио на снагу дне 1-ог априла 1933 године, имао је тек тога дана ступити на снагу и § 90 закона о уређењу редовних судова, да га није обухватио односно изменио § 193 новог грађанског парничног поступка, услед чега је и с обзиром на члан 2 Уводног закона за нови Грађански парнични поступак, цитирани § 90 тога дана изгубио важност.

Како се према напред изложеном на конкретну парницу имају применити искључиво прописи зак. чл. I из године 1911, те како према томе § 193 новог грађанског парничног поступка у конкретној парници не може доћи у обзир, ваљало је молбу тужитељице као неосновану одбити.

Нови Сад, 28 априла 1939 године.

188.

1. У погледу некретнина купљених на јавној дражби, која је постала правомоћна пре ступања на снагу Уредбе са законском снагом о ограничењу отуђивања непокретне

имовине на подручју Апелационог суда у Новом Саду и Загребу, нема се предмет упутишти комисији ради одобрења. — II. Под изразом „досуђивање“, које се помиње у чл. 13 горње Уредбе, у извршним предметима, на које се има применити зак чл. LX: 1881 не разуме се укњижба права власништва на дражбеног купца по §-у 182 истог закона, већ се има разумети правомоћност дражбе (§ 180). (Кс. у Н. Саду, Рек. II. 381-1938.)

Касациони суд даје места рекурсу Др. П. Х. и др. нападнути закључак Окружног као рекурсног суда Број Пл. 509 1938 мења, а закључак Окружног суда Број Пл. 2631-1938 од 29 марта 1938 одржава на снази.

Разлози: Требало је рекурсу места дати, јер Окружни као рекурсни суд поводом рекурса извршеника уложеног против закључка Среског суда као земљишнокњижног суда у А. број Дн. 1620-1938 свој правоћни закључак од 29-III 1938 ставио ван снаге, а на томе основу што је Срески суд у А. исправио датум на закључку бр. Дн. 625-1938 од 14-II 1938 тако, да је тај закључак стварно донет, не горњег датума, него касније тј. 3-III 1938 г. Позивајући се на ову исправку Окружни суд је свој раније донет закључак под бр. Пл. 263-38 ставио ван крепости у своме делокругу иако је тај закључак постао правоћан, а као разлог навео је да је онај свој закључак донео само у том уверењу да је закључак Среског суда број Дн. 625-1938 донет заиста 14-II 1938 дакле пре Уредбе о ограничењу отуђивања некретнина број 15860 од 18-II 1938 и пре ступања исте на снагу тј. пре 24-II 1938 и јер та Уредба наређује у свом 13 чл. да је суд дужан пре но што одлучи о досуђивању на дражби купљених некретнина цео предмет доставити комисији из чл. 7 поменуте Уредбе која има да одлучи да ли ће дозволити пренос у конкретном случају. Суд сматра да је и у овом случају дужан био упитни предмет поднети комисији по горњој Уредби на решење, да ли комисија одобрава овај пренос.

Суд је утврдио да је у овом случају држба извршена по старом извршном закону тј. по зак. чл. LX: 1881 год. који не познаје установу досуђивања, те с обзиром на распис претседника Апелационог суда, по коме се у чл. 13 Уредбе наведено досуђивање, има разумети као укњижба права власништва, а која је у овом случају наступила тек после доношења горње Уредбе и стога неби имала важности све док горња комисија не донесе решење о одобрењу преноса власништва.

Становиште суда је неосновано, јер суд своје право-моћно решење није могао ставити ван крепости у своме делокругу и јер је погрешно становиште Окружног суда да досуђивање некретнине по старом закону значи пренос власништва, и по старом и по новом закону пренос власништва се може извршити тек када је по новом закону у смислу §-а 142 и следећих §§-а досуђена некретнина и осим тога удовољено и осталим дражбеним условима (§ 199) а по старом закону када је дражба постала право-моћна § 180 и када је удовољено и осталим дражбеним условима (§ 182 зак. чл. LX: 1881)

Према томе досуђење по новом закону одговара правомоћности дражбе по старом закону, а како је дражба постала правомоћна 4-I 1938, према закључку Среског суда у А. број Дн. 11-1938 то је ова дражба већ давно правомоћна тј. некретнина досуђена пре но што је горња Уредба донета и ступила на снагу.

У Новом Саду, 21 априла 1939 године.

* * *

Исто стајалиште је Касацциони суд заузео и у предмету Рек. II. 382-938.

189.

1. Изјава мужа, да му жена више не треба довољан је разлог, да жена напусти свога мужа. Околност, да је напуштање уследило тек суштрадан, не значи опроштај од стране жене, ако тек нема таквих установљених чињеница из којих би се могао извести тај правни закључак, да је жена своје мужу опростила његову ра-

нију кривицу. — II. И крива странка је власна, да противну странку судским путем позове, да са њоме успостави брачну заједницу, али само онда, ако се из њезиних поступака, који су претходили судском позиву за успоставу брачне заједнице, може закључити, да се она искрено покајала за своје држање према брачном другу, и са своје стране учинила све, да се брачна заједница, која је њеном кривицом прекинута, успостави. У противном се случају позив за установљење брачне заједнице, не може сматрати озбиљним.

(Кс. у Н. Саду, Г. 600-932.)

* * *

Ад. I. Опроштај се није могао утврдити зато, што је жена одма после изјаве мужевљеве, напустила дотле заједничку собу брачних другова и ноћ провела одвојено од свога мужа, а ни не тврди се, да се она касније вратила своме мужу или да је после напуштања заједничке собе полно опћила са својим мужем.

190.

I. Правно је правило, да странка не може тражити испуњење уговора, ако од своје стране није испунила уговор. — II. Околност, што у купопродајном уговору нису наведене парцеле по груншт. бројевима, не чини правни посао неваљаним, ако су странке сложене у томе, на које се некретнине односи тај уговор.

(Кс. у Новом Саду, Г. 1442-929.)

191.

На тужитељу је да докаже истинитост потписа на меници, ако га тужена оспори. — II. И ако тужени, који оспорава истинитост свога потписа на меници, није на овај свој исказ положио заклетву, (а других доказа није било), ово пропуштање није од важности, ако се противник ради тога није жалио.

(Кс. у Новом Саду, Г. 278-1930.)

192.

I. Правно је правило, да се сваки стицатељ права има сматрати добронамерним, све док се не докаже противно. Ова се презумпција не односи на случај, када су уговорне странке блиски рођаци. — II. Набављач невинкулиране уложне књижице није дужан да се претходно распита код завода који улогом рукује, да ли ће овај исплатити улог или не, јер се такав улог исплаћује сваком доносиоцу. — III. У тужби ради исплате улога, има се тачно означити и описати уложна књижица.

(Кс. у Н. Саду, Г. 489-1932.)

* * *

Види: VII. 34 и XVII. 101,

193.

Портал, који је узидан у зграду, прелази у својину кућевласника, у колико се уговорне странке нису другачије споразумеле.

(Кс. у Н. Саду, Рев. II 21-935.)

Касациони Суд ревизију тужене не уважава, нападнуту пресуду призивног суда одобрава и осуђује тужену, да плати тужитељици у име трошка ревизионог поступка у року од 15 дана под теретом принудног извршења износа од 426 динара.

Разлози: Није се могла уважити ревизиона молба тужене. Суд је на основу писма тужене од 5 марта 1934 год. правилно установио, да странке после тога, а из спорног уговора једна према другој немају никаквог потраживања ни под којим именом. На основу тога суд је и то правилно утврдио, да и спорна тражбина тужене потиче из тога уговора, те да је и та престала.

Неоснована је тврдња тужене, да те ствари истине чине припатке саме зграде, те да су задржали и надаље своју самосталност, па да су тужени на основу тога били и остали увек власници тих делова, које су и за трајања закупа увек могли исте однети.

Суд је правилно утврдио, да се и на те предмете односи 3 као и остале тачке уговора, а о том уговору кирајџије нису дужне по истеку закупа просторије и зграду довести у првобитно стање, али да све оно што у зграду буде узидано и постало саставним делом зграде прелази у својину закуподаваца. Исто је тако суд правилно утврдио, да су портали и врата постали саставни делови зграде те да би по њиховом одношењу требало зграду ставити у првобитно стање. А када су странке све тражбине са писмом од 5 марта ликвидирале, правилно је суд изрекао, да је и ово питање тиме коначно ликвидирано.

Неоснована је жалба тужене, да је за решење тога питања потребно преслушање стручњака, јер то суд и без њих може да цени, а исто тако неосновани су приговори у погледу погрешног превода 3 т. уговора.

Што се трошкова тиче и та је жалба неоснована, јер су сви трошкови код I. суда настали кривицом саме тужене и њеног понашања.

У Новом Саду 17 априла 1939 године.

194.

Власник куће, који је рушење своје куће поверио нестручном лицу, одговара за насталу несрећу и сваком трећем лицу, у колико код рушења нису предузете све мере предосторожности и у колико се услед тога догодила несрећа. (Кс. у Новом Саду, Г. II. 5-1934)

Услед ревизионе молбе тужитеља разрешава пресуду призивнога суда и упућује призивни суд на даљи поступак и доношење нове одлуке у којој се има решити и о трошковима ревизионог поступка који се установљују за тужитеља у износу од 900 динара, за туженог у износу од 1277 динара, а за Државни Ерар Краљевине Југославије у име таксе за ревизиону молбу тужитеља у износу од 200 динара.

Разлози: Требало је услед ревизионе молбе тужитељеве нападнуту пресуду разрешити. Апелациони суд утврдио је као чињеницу да је тужитељ задобио озледе приликом рушења зида туженикове куће. Надаље, суд није могао утврдити као чињеницу да је тужитељ радио код туженога при рушењу куће, него је утврдио да је тужитељ критичног дана тражио посла, као о то да је без посла у дворишту чекао док тужени не дође.

На основу тога суд је извео закључак да тужени не може ни одговорати за накнаду штете, јер тужени није био присутан кад се несрећа догодила, јер тужитељ није био запослен код рушења куће.

Како се из ових разлога није могао тужитељ одбити са тужбом, будући да тужени одговара за нанесену повреду и сваког трећег лица, дакле и такога које није код њега запослено на раду, ако за ту озледу терети кривица туженога. У том погледу пресуда не садржи никакво установљење.

Нападнута пресуда установљава и то да је са рушењем старе куће као стари кућегазда руководио Б. Ф. Из списка се види да је Б. Ф. примио на себе да он са својим радницима сруши стару кућу, али се из списка види и то да је Б. Ф. по занату бравар. Према томе да је тужени рушење куће поревио нестручној особи, те уколико би се то утврдило, теретила би кривица туженога уколико код рушења нису предузете све мере предострожности, те уколико се несрећа услед тога догодила.

Како према горе изложеном у том правцу нема утврђених чињеница, а тужитељ због тога напада пресуду Апелационог суда, то је требало нападнуту пресуду укинути и упутити суд на даљи поступак и доношење нове одлуке.

У Новом Саду, 10 маја 1938 године.

* * *

Вид: VIII. 8.

195.

Због недоказивања оспорених чињеница, не може се тужба одбацити као мањкава, него се мора мериторно решити.

(Кс. у Н. Саду, Н. С. Рев. II 386-935).

196.

Продавац који без терета прода оптерећене некретнине, дужан их је растеретити, а у парници коју покрене купац ради растерећења купљених некретнина, не може се позивати на то, да је тај интабулисани дуг, још дуг његовог претходника, који се обвезао њему, да ће упитни терет исплатити и брисати.

(Кс. у Н. Саду, Рев. II. 927-936.)

197.

Кад II. степ. суд услед тужениковог рекурса, поводом месне ненадлежности суда одбаца тужитељевоу тужбу, а ревизијски рекурсни суд, поводом тужитељевог рекурса преиначи закључак другостепеног суда и упути први суд, да о ствари расправља и у меритуму одлучи, ревизијски суд има изрећи, сходно пропису другој става §-а 154 Грп. да одлуку о трошковима оставља за каснију одлуку, а не одлучује о накнади, услед приговора тужитељу проузрокованих трошкова.

(Кс. у Н. Саду, Рек. I 178-1938.)

198.

Када предузимач прими изградњу неког објекта, тако да је предузимач дужан дати цео потребан материјал и готову грађевину предати послодавцу, уз уговорену паушалну цену, тада за цену, по предузимачу набављеног материјала одговара само предузимач, а не и послодавац.

(Кс. у Н. Саду, Рев II 403-935.)

199.

1. Прописи који се односе на опасан погон, имају се применити и на аутомобиле. — 2. Висину штете проузроковане сударом аутомобила, не сачињава само онај износ, колико изнаша репарација аутомобила, већ и она права штета, што је аутомобил услед повреде изгубио од вредности.

(Кс. у Н. Саду, Г. 1263-1929.)

* * *

Види: X, 59, — XVI, 53, — XVII, 7, 26, 57, 138, — XIX, 56, 91.

200.

Предбележење заложног права не може се брисати по службеној дужности ни онда ако је веровник по истеку 15 дана од извршеног предбележења предао тужбу ради оправдања предбележбе. Подносење ове тужбе има дејство продужења рока за оправдање, до свршетка парнице, а таква се парница може повести и после 15 дана, све док противник није тражио брисање предбележбе.

(Кс. у Новом Саду, Вп. 515-1931.)

* * *

Види: XV, 80, XVII, 145.

201.

Правно је правило, да последња воља губи важност, ако тештатор после изјављене последње воље добије нужног наследника. И адоптирани је нужни наследник.

(Кс. у Новом Саду, Г. 1337-929.)

202.

Није озбиљан позив за успоставу брачне заједнице, па зато жена има оправдана разлога, да се не одазове таквом позиву, ако се муж није посторао за такав стан, у коме би омогућено било становање без штете по здравље, морал и породични стид

(Кс. у Н. Саду, Рев. II. 203-1938.)

203.

I. Заједн. тековина постоји, ако се по одбитку, како посебног иметка, тако и иметка који је постојао пре склапања брака, од иметка који је остао у времену прекида брачне заједнице -- односно престанка брака -- укаже вишак; а право на заједничку тековину се не може остварити на поједине предмете, већ само на вишак који се укаже. — При израчунавању тога вишка не може се узети у обзир вредност оних ствари, које су ступиле на место оних, које су пре склапања брака већ постојале, али су за време брака дотрајале или нестале. Исто тако не долази у обзир повећање вредности једне већ постојеће ствари. — II. Своте које служе за допуну посебне имовине, суд има по службеној дужности урачунати.

(Кс. у Новом Саду, Г. 275-934.)

*

Судска пракса. Заједничка тековина су нове ствари набављене на место ствари које су за време брака утрошене или замењене. (К. 3231-930.)

204.

Лице, које другоме нанесе штету извршењем крив. дела, дужно је дати поштину отштету.

(Кс. у Н. Саду, Г. 1152-1929.)

*

Тужитељица, као мати претрпела је услед крив. дела учињеног по туженоме, штету, на тај начин, што је у место убијеног сина као једине мушке снаге у кући која је вршила обрађивање породичне земље, приморана била најмити и плаћати раднике ради обрађивања земље.

205.

Ако купљенароба није предата купцу, међувремена заплена код продавца, не може се излучном тужбом успешно напасти од стране купца. Напротив успешно се може излучити она ствар, која је само ради вршидбе предата

била извршенику, односно донесена на земљиште извршеника. (Кс. у Н Саду, Г. 692-932.)

*

Види: VIII, 59, 94, 151, 171, 192, — X, 24, — XI 144, 183, — XII, 11, — XIII, 26, — XIV, 57, 80, — XVII, 31, — XIX, 72.

206.

Жену, која је у више махова напуштала свога мужа, без икаква разлога, муж није дужан примити натраг ни онда, ако она после последњег напуштања, одма други дан, у општинској кући мужу изјави своју готовост, да му се врати. (Кс. у Новом Саду, Г. 295-932.)

207.

I. Правно је правило, да се рок од године дана за поднашање тужбе ради сумарне репозиције, има рачунати од последњег чина сметања. — II. По судској пракси, ако се суд није посебно занимао питањем промене тужбе, већ је предмет решио у меритуму, тиме је дао изрази томе своје правном стајалишту, да не предлежи промена тужбе, а таква се одлука суда у смислу последњег става §-а 188 Грпп. не може напасти правним леком.

(Кс. у Новом Саду, Г. 889-933.)

*

Види: II, 73, — III, 20, 51, — V, 3, — VIII, 98.

208.

У бракоразводним парницама покренутим у смислу §-а 80 Закона о брачном праву, суд је дужан, пре мериторног решења изрећи привремено растављање од стола и постеле, изузев ако нема изгледа, да ће се брак моћи разрешити. (Кс. у Новом Саду, Г. 5-932.)

*

Судска пракса. Када се из парничних података види да постоји критериј бракоразводних узрока из 80 §-а увек се има одредити одвојено живљење по §-у 99, (Курија 6251-97),

Одређењем одвојеног живљења по §-у 99 молба ради развода додуше још није мериторно решена, али парнични подаци се имају узети у оцену у толико, што је одвојено живљење без цели и тако се не мора одредити за случај, ако у опште не постоје такве околности, које се евентуално могу квалификовати бракоразводним узроком. (Курија 154-899).

209.

I. Менични дужник је дужан платити само власнику менице, из чега излази, да за одржање меничних права може послужити само протест подигнут у корист оваког имаоца менице. Та околност, да је неко код протеста поступио као опуномоћеник власника менице, мора да буде видљива из саме менице. — II. Меница се може индосирати и после протеста, авакав индосамент има само дејство обичне цесије.

(Кс. у Новом Саду, Рев. 497-935.)

Касациони суд ревизију тужитељице одбија и осуђује ју да туженом Дру Х. Б. у име трошкова ревизионог поступка плати, у току од 15 дана под претњом оврхе 740 динара.

Разлози: Против меничног платежног налога којим му је наложено да плати тужитељици Бачко-П кредитној банци 42.000 динара са прип. тужени другога реда Др Х. Б. дао је меничне приговоре у којима је тражио да се менични платежни налог стави ван снаге, тужба према њему одбије и тужитељ осуди да му плати парничне трошкове. Тврдио је да тужитељ према њему као издатнику, дакле регресном обвезанику, тужбу не може покренути, будући да протест који је тужби прикључен није истављен правилно. У њему се потврђује да је он узет на молбу д-ра Л. Д адвоката из С. но како је исти адвокат био само опуномоћеник тужитељице, а не ималац менице, чије име протест мора у сваком случају садржавати, протест није истављен у см. зак. прописа.

Тужитељица је на то приговорила да је по спор без значаја, да ли је меница била предата адвокату ради по-

дизања протеста и да ли је исти поступао као пуномоћник, јер будући је у протесту назначено да је протест узет по његовом захтеву, има се у најгорем случају сматрати адвокат Л. имаоцем менице, који је меницу стекао бланко индосаментом и поново пренео бланко индосаментом на тужитељицу.

Првостепени суд, окружни суд у Новом Саду, одбио је приговоре и менични платежни налог оставио на снази, док је Апелациони суд позив туженога уважао, пресуду првостепенога суда преиначио, менични платежни налог ставио ван снаге и тужитељицу осудио да плати трошкове.

Није основана ревизија тужитељчина, да је Апелациони суд повредио правне прописе. Није, истина, основан онај навод Апелационога суда да се менице после подизања протеста не би могла даље индосирати, јер § 19 меничнога закона то изречно допушта, али је основан онај разлог Апелационога суда да у конкретном случају ваљан протест не постоји и да тужитељица услед тога отпада од права да против туженога као издатника тражи наплату регресном тужбом. У см. т. 2 § 72 меничнога закона протест мора садржавати име имаоца менице, који је у конкретном случају тужитељица, док њенога имена протест не садржи. Истина да је д-р. Д. Л. адвокат био опуномоћеник тужитељице да у корист ње подигне протест, али би његово име као опуномоћеника у протесту могло за ваљаност протеста бити довољно само онда, да је то у протесту нарочито истакнуто. Како то није учињено, правилно је изрекао Апелациони суд да ваљаног протеста нема и према томе менични платежни налог према другоредном туженом с разлогом ставио ван снаге.

Расположење у погледу трошкова ревизискога поступка оснива се на прописима §§ 143 и 152 Грпп. Нови Сад, 21 октобра 1938 године.

* * *

Протест није ваљан, ако у њему није означено у чију је корист подигнут. (К. 225/891).

210.

Опај, који је другоме својим намерним и неправним делом проузроковао болест и тешке последице њезине, дужан је да сноси трошкове око санаторијумског лечења, ако су му тако лечење препоручили болнички лекари, — као и трошкове, настале око посећивања повређенога у санаторијуму од стране његове жене и сина.

(Кс. у Новом Саду, Рев. II. 675-937.)

Касациони суд у Новом Саду ревизију тужитеља делимично уважава, ревизију призивног суда преиначује тако, да I. степеном пресудом досуђени износ од 9941 динар повисује још са 700 динара са 5% камата на повишену своту од 700 динара рачунајући од 10 јуна 1935 године.

У осталом делу ревизију тужитеља не уважава.

Ревизију туженог Касациони суд такођер не уважава, а ревизионе трошкове међу странкама пребија

Из разлога: Жали се даље тужени, да је Апелациони суд повредио материјално право (број 4 §-а 597 грпп.) када га је осудио на снашање трошкова лечења тужитеља у приватном санаторијуму иако се је тужитељ као ратар могао лечити у болници.

Ни ова жалба није основана.

Према ненападнутом чињеничком стању наиме, међу парничним странкама није спорно:

1) да је тужени 31 марта 1935 убо тужитеља перорезом у трбух;

2) да је тужитељ од дана повреде т. ј. 21 марта до 27 марта 1935 године остао у новосадској болници;

3) да је за то време у болници добио као последицу поменуте повреде, запаљење плућа и вена, па тако и температуру од 40°;

4) да се у болници не дозвољава да родбина бди над болесником, а да је тужитељу то било потребно, јер

је веровао да ће од добивене повреде и услед исте насталих компликација умрети;

5) да су тужитељу с обзиром на тешке последице болести лекари саветовали санаторијско лечење, те да су му и болничарке, па и сам свештеник који га је исповедио саветовали да тражи мирно место за лечење

Крај такога стања ствари, тужитељ, који се је мимо своје кривице неприродним начином услед бесправног дела туженога разболео, а с обзиром на тешке последице проузроковане таквим делом туженога, био је у праву да при своме лечењу од тих последица и ради спасавања свога живота употреби сва средства која му у ту сврху стоје на расположењу, па дакле и санаторијско лечење и неговање по савету лекара. И за те трошкове појачаног, брижљивијег, индивидуалног лечења у санаторијуму, одговоран је тужени као проузроковатељ болести и њезиних тешких последица и без обзира на то, да ли се тужитељ иначе у случају природног оболења по своме друштвеном рангу лечи у болници или пак у санаторијуму, те је према томе жалба туженога и у том погледу неоснована, доследно чему се његова ревизија као у целини неоснована није могла уважити.

Полазећи са напред наведеног стајалишта Касациони суд налази, да је тужени одговоран тужитељу и за трошкове настале око посећивања тужитеља у санаторијуму са стране жене и сина му, јер је сасвим природно, да чланови породице посећују тешко оболелог старешину породице због разних породичних ствари, како личне тако и имовинске природе. До тога посећивања није дошло из кривице тужитељеве и његове породице, него је дошло из кривице туженога због његовог бесправног дела. Због таквог свог дела, тужени је дужан накнадити тужитељу све оне трошкове за које је доказамо, да стоје у вези са последицама тог дела, па дакле и ове трошкове око посете тужитеља у санаторијуму, иако се исти не односе непосредно на тужитељево лечење нити на

накнаду штете тужитељеве настале његовом једногодишњом неспособношћу за рад.

У погледу тих трошкова, Касациони суд је нашао основаном ревизију тужитељеву, те је исту делимично уважио и у име тих трошкова досудио му износ од 700 динара, сматрајући да тај износ стоји у сразмеру са дужином лечења тужитељева у санаториуму и потребним бројем посета за то време, те са ценом која важи за превоз путника од Темерина до Новог Сада и натраг и за опскрбу у Новом Саду, а која цена је у Новом Саду ноторна.

5% камата на ту своту од 700 дин. има такођер тећи од дана тужбе т. ј. 19 јуна 1935 год. јер је тужитељ те трошкове још у писменој тужби а пре повишења исто тражио.

Што се напоследку тиче оне жалбе тужитељеве, да је Апелациони суд повредио материјално право, кад му није досудио и у тужби тражени трошак за помоћне лекове, иста се као неоснована није могла уважити јер је према томе без повреде правних правила установљеном чињеничном стању утврђено, да тужитељ није назначио ни каквоћу ни количину, ни цену тих накнадних лекова, услед чега му ти накнадни трошкову нису ни досуђени.

С обзиром на горе изложено ни ревизија тужитељева се у осталом делу као неоснована није могла уважити, како је то у диспозитиву ове пресуде већ наведено.

Како је тужитељ са ревизијом само у незнатном делу успео, а тужени са ревизијом уопште није успео, ваљало је ревизиске трошкове међу странкама пребити. (§ 152 и 145 Грпп.)

Нови Сад, 23 септембра 1938 године.

211.

I. Лажно банкротство. — II. Нехатно банкротство.

(Кс. у Новом Саду, Кре. 160-1936.)

Касациони суд ревизије државног тужиоца и прив. учесника одбацује, сем оног дела ревизије држ. тужиоца који је изјављен због повреде формалног закона из § 336 бр. 3 Скрп. у погледу кога отклања решење.

Разлози: Против пресуде Окружног суда изјавио је држ. тужилац ревизију због повреде формалног закона из §-а 336 бр. 3, 5, 6, и 9 Скрп. и због повреде материјалног закона из §-а 337 бр. 1 сл. а) б) г) и бр. 2 Скрп., док су приватни учесница др. К. Ђ. и др. А. М. изјавили ревизију због повреде формалног закона из § 336 бр. 3, 5 и 6 Скрп. и због повреде материјалног закона из § 337 бр. 1 сл. а) б) в) и г) Скрп.

I. Ревизија државног тужиоца.

1) Отклањање решења у погледу повреде из § 336 број 3 Скрп.

Пре свега, што се тиче оног дела ревизије држ. тужиоца који је изјављен због повреде формалног закона из § 336 број 3 Скрп., Касациони суд је у том погледу отклонио решење с разлога што је Главни држ. тужилац тај део ревизије на претресу пред овим судом повукао.

2) Разматрање ревизије по појединим делима.

А) Касациони суд расмотрио је ревизију држ. тужиоца у осталом делу, прво уколико се тиче повреда формалног закона из § 336 број 6 Скрп. и с тим у вези и повреда материјалног закона, и то с обзиром на поједина инкриминисана дела, бавећи се прво оним радњама оптуженика које је оптужба подвела под прописе из § 344 Крз., а затим оним радњама које су подведене под прописе § 345 Крз.

Но пре него што се упустио у појединачно разматрање у томе правцу, Касациони суд је — нарочито у вези с оним делом првостепене пресуде и оним излагањима ревизије која се односе на питање, да ли је П. кредитна банка у време отварања стечаја била презадужена, дакле да ли је пасива премашила активу, — у погледу правне

природе самог кривичног дела из § 344 односно из § 345 Крз. заузео следеће становиште:

Према правилном тумачењу закона како га овај Касациони суд стално примењује и како га је и раније већ изложио нарочито у кривичној ствари против Ђ. и С. (бр. Кре 64 422 1936), за постојање дела лажног банкрутства из § 344 Крз потребно је: да је код дужника пре отварања стечаја постојала намера да своје дугове не плати; да је у тој намери пре стечаја извршио коју од радња наведених у тач. 1—4 поменутог параграфа, и да је то био узрок да је над имовином учиниоца отворен стечај. У случају дела лажног банкрутства у смислу § 344 Крз., дакле, дужник је увек умишљајно, а са напред наведеном намером створио такво стање услед кога је дошло до стечаја, за разлику од случаја нехатног банкрутства, када је дужник доиста постао презадужен односно инсолвентан и због тога против своје воље дошао под стечај, а починио је коју од радња односно пропуштања наведених у § 345 број 1—5 Крз. Док је у првом случају сам дужник умишљајно припремио своје банкрутство у намери да своје дугове не плати (у целости или делимично, а могао би то да учини), у овом потоњем случају до банкрутства је дошло само услед његових нехатних поступака, дакле без намерног погоршавања имовног стања и без малочас истакнуте намере да своје дугове не плати.

Даље, према правилном тумачењу закона како га овај Касациони суд стално примењује, дело банкрутства, кад год се ради о једном отварању стечаја, претставља један и нераздељив објективни учин, једно правно јединство радње; оно је са гледишта кривичног законика једно дело без обзира на број радњи дужникових које су до њега довеле. Ако се, према томе, у радњи дужника стичу сви битни састојци злочинства из § 344 Крз., има се узети да постоји само једно дело — злочинство лажног банкрутства, — мада је дужник извршио погоршање сво-

га имовног стања на више начина предвиђених у тач. 1—4 тога параграфа. У том случају нема места ни примени § 345 Крз., ни у смислу реалног ни у смислу идеалног стицаја, макар да је дужник извршио и коју од радња предвиђених у тач. 1—5 тога параграфа, јер строжија законска норма из § 344 Крз апсорбује ону блажу из § 345 Крз., као што се ни дело лишења живота не може истовремено квалификовати и као умишљајно и као нехатно убиство. Околност да је дело учињено са више радња може да се узме само као отежица приликом одмеравања казне.

Исто тако према правилном тумачењу закона, које одговара сталној судској пракси на подручју овог Касационог суда, дело банкрутства из § 344 односно 345 Крз. има се сматрати довршеним тек онда када је над имовином стечајног дужника отворен стечај. Ово се правно становиште темељи нарочито на томе што у биће тога кривичног дела улази и та чињеница да је над имовином дужника-учиниоца отворен стечај, па се пре него што се она оствари, дело не може сматрати довршеним.

У предметном случају, дакле, како је према ненападнутом установљењу Окружног суда над П. кредитном банком стечај отворен дана 14 децембра 1931 године, дело о коме је овде реч довршено је тек тога дана. С обзиром на то, долазе овде до примене само прописи новог Кривичног законика, како у погледу оцене самог бића кривичног дела тако и у погледу питања примене осталих законских прописа из општег дела Кривичног законика.

Питање презадужености стечајног дужника.

Ово правно становиште важи дакле и у погледу питања, да ли је презадуженост стечајног дужника битни елемент кривичног дела или није.

Док се са становишта старог Казненог закона, у смислу сталне судске праксе мора јасно одговорити, према правилном тумачењу садашњег Кривичног законика како га овај Касациони суд стално примењује, презадуженост стечајног дужника није више битни састојак кривич-

ног дела банкротства ни лажног из § 344 Крз. ни нехатног из § 345 Крз. То нарочито зато, што § 345 Крз. говори о стечајном дужнику који је онде наведеним радњама проузроковао своју неспособност плаћања односно који је знајући за ову потоњу учинио коју од радња наведених у томе параграфу. Неспособност за плаћање има пак да се разуме у смислу Стечајног закона по коме је стечај отворан, а који у § 67 баш неспособност плаћања статистири као услов за отварање стечаја, за разлику од ранијег Стечајног закона, који је код нетрговаца прописивао презадуженост а не неспособност плаћања као законски услов за отварање стечаја.

Према таквом правном тумачењу закона, питање презадужености стечајног дужника са гледишта садашњег Кривичног законика не претставља битну, релевантну чињеницу, па је следствено без важности све оно што је изнесено у пресуди односно у ревизији о томе да ли је у време отварања стечаја над П. кредитиом банком актива ове била већа од пасиве или обрнуто. Касациони суд налази стога да је све то без утицаја на правилно решење овог кривичног предмета, па зато и не упуштајући се у појединачно разматрање тога дела ревизије сматра да је она у том погледу неоснована, и то не само у погледу изложених повреда формалног закона из § 336 број 6 Скр. и с тим у вези и повреде материјалног закона, него и у погледу повреда формалног закона из 336 бр. 5 Скрп., уколико се оне тичу оних предлога оптужбе који иду за расветљењем чињеничног стања, питања односа активе и пасиве стечајног дужника.

Поједина кривична дела.

1) Дело из § 344 број 3 Крз.: I-a — ш. оптужн. одн. А) разлога пресуде.

За постојање дела из § 344 број 3 Крз. потребно је: да дужник, у намери да не плати своје дугове, привидно или стварно погорша своје имовно стање, па се над његовом имовином услед тога отвори стечај, а да то погоршање изврши на начин предвиђен у том зак. пропису.

Према оптужби, оптужени чланови Управног одбора банке извршили су погоршање тиме, што су банчине књиге тако водили, да се из њих преглед њеног правог имовног стања не може сазнати.

Окружни суд је у побијаној пресуди установио да у инкриминисаним радњама оптужених није остварен ни један од ових битних елемената поменутог крив. дела.

Државни тужилац побија то установљење чињеничног стања на основу § 336 број 6 Скрп., а с тим у вези и правне закључке првостепеног суда на основу § 337 број 1 сл. а) Скрп.

Ревизија држ. тужиоца у том делу није основана

Окружни суд установио је, пре свега, као чињеницу да код оптужених таква намера, да на име П. кредитна банка не плати своје дугове при вршењу инкриминисаних радња, није постојала. Ово установљење уследило је без повреде формалног закона, па у том погледу ни у самој ревизији државног тужиоца нису изнесене такве околности које би правилност тога установљења побијале. Оно што се у ревизији у вези са тим делом истиче односи се првенствено на питање погоршања имовног стања банке и на начин вођења банчиних пословних књига, па се из чињеница за које државни тужилац налази да резултирају из спроведених доказа изводи постојање тих битних састојака инкримисаног дела, а на основу тога, без конкретног навођења, установљује и постојање онакове намере.

Међутим разлагања ревизије ни у погледу постојања та два битна елемента кривичног дела, нису темељита.

Према § 344 број 3 Крз. погоршање имовног стања врши дужник тиме: што је прописане књиге или оне које су по природи посла потребне, прикрио, уништио преиначио или тако водио да се из њих преглед његовог правог имовног стања не може сазнати. Потоњи случај — а он је предмет оптужбе — изједначен је, дакле, са прикривањем односно уништењем књига, јер је ефекат

увек исти: да се преглед правог имовног стања дужника не може сазнати. Према томе, смисао овог законског прописа је тај да закон код оваквих умишљајних радња без даљег истраживања презумира да је оно имовно стање које дужник приказује и које је довело до стварања стечаја — лажно те крије у себи било привидно било стварно погоршање имовног стања. У томе случају, дакле, није уопште потребно још посебице доказивати и установљавати погоршање имовног стања; сама чињеница умишљеног рада са пословним књигама на начин онде предвиђен инволвира у себи и установљење привидног односно стварног погоршања имовног стања које је довело до отварања стечаја. Такав поступак са пословним књигама ствара према томе законску претпоставку да је дужник довео до стечаја свесним погоршањем свога имовног стања. Ова законска одредба потребна је зато, што се због уништења, прикривања односно другог наведеног рада са књигама уопште не може установити како је у ствари дошло до погоршања имовног стања, да ли услед намерних поступака самог дужника или из других узрока, те да ли је погоршање стварно или само привидно. То опет значи да неправилно вођење пословних књига — да би имало обележје из §-а 344 број 3 Крз. — мора бити таково да се из тако вођених књига уопште ни у ком случају не може сазнати преглед правог имовног стања дужника, т. ј. да је ситуација услед овако вођених књига таква као да тих књига уопште нема Свака неуредност и неправилност у вођењу књига нема дакле сама по себи значење које претпоставља поменути законски пропис већ неправилности и неуредности морају бити такве и у толиким степену да је услед њих немогуће сазнати преглед правог имовног стања.

У пресуди Окружног суда установљен је већи број књижења која су са гледишта књиговођства и са гледишта прописа Трговачког закона неправилна, па се та неправилна књижења и у ревизији истичу. Међутим, све те

неправилности не могу се подвести под пропис § 344 бр. 3 Крз., јер не само из пресуде него и из саме ревизије излази да су судски вештаци баш на основу пословних књига банчаних — и поред наведених неправилности — били у могућности да установе преглед имовног стања банке, што свакако не би било могуће, да су, рецимо, књиге биле уништене или сакривене. Чим је пак било могуће да се на основу тих књига макар и уз потребне ректификације право имовно стање установи, не може бити говора о делу из § 344 број 3 Крз.

Но сем тога, претежни део инкримисаних поступака у вези са вођењем књига не само са гледишта чињеничног стања како га је установио Окружни суд него и са гледишта излагања у ревизији у ствари не претставља погоршање имовног стања — ни привидног ни стварног — него је тим радњама имовно стање банке приказано повољније, у бољем стању него што је стварно било, а већ и зато у тим случајевима не може се на те радње применити § 344 број 3 Крз. како то жалилац у ревизији вели.

Питање застарелости. Дела под I. а, б, ц, д, ф, г.

С обзиром на напред изложено правно становиште, овај Касациони суд није се ни упустио у разматрање оног дела ревизије који се односи на питање застарелости дела под т. I. а, б, ц, д, ф и г, оптужнице, јер када нема кривичног дела не може бити ни застаре.

Питање квалификације дела под I-1-о-т оптужнице по § 215 од. 2 Крз.

Окружни суд је установио, да у радњама под I-1-о-т оптужнице нема додуше дела из § 344 број 3 Крз., али да стоји дело из § 215 од. 2 Крз. Међутим је оптужене за то дело ослободио на основу § 280 од 1 ст. 2 Скрп. јер је узео да није доказано да су оптужени имали знања о лажним књижењима о којима је овде реч.

Ово потоње установљење побија државни тужилац у ревизији на основу § 336 број 6 Скрп.

Ни овај ревизијски разлог није темељит.

Окружни суд установио је као чињеницу, — а то није ни нападнуто ни спорно — да су предметна књижења извршена 1928 односно 1929 године, дакле за важења старог Казненог закона. Када се ове радње посматрају са гледишта дела фалсификовања трговачких књига, дакле ван оквира дела банкрутства, онда се мора узети да је дело довршено са моментом извршеног књижења односних ставки које су у питању, т. ј. 1928 односно 1929 године. Окружни суд је подвео те радње под пропис § 215 од. 2 новог Кривичног законика, не испитајући уопште и не разлажући у побијаној пресуди: да ли те радње по старом Казненом закону — који је тада важио — претстављају уопште кривично дело и да ли је, у потврдном случају, стари Казнени закон строжи или блажи, да би с обзиром на § 2 новог Кривичног закона могао оценити који закон треба да се у овом случају примени.

Прописи о фалсификовању трг. књига садржи стари Казнени закон у §§ 401 и 402, према којима је потребно да су фалсификовања извршена у таквим књигама којима закон даје пуну или делимичну доказну моћ и да се то употреби за то да се докаже постојање, престанак или преиначење неког права према другим лицима.

Књижења о којима је овде реч немају такво обележје, јер се она не односе ни на постојање ни на престанак ни на преиначење права према другим лицима него се њима исказује фиктиван чисти добитак односно фиктивна активна позиција у билансу штиркарe, што се не односи на права трећих лица према банци односно штиркарима. Према томе у радњама описанима под I-1-о-т оптужнице недостаје један од битних елемената дела из §§ 401 и 402 ст. Казнени закон; оне дакле по старом Казненом закону не претстављају кривично дело. С обзиром на то примена новог Кривичног закона не може овде ни доћи у питање. А када нема кривичног дела, беспредметно је испитивати да ли су оптужени знали или нису знали за лажност инкриминисаних књижења.

2. Дело под VIII оптужнице односно под Б) образложења пресуде.

Под овом тачком оптужнице одговара опт. В. С. као помагач у смислу § 34 од. 3 Крз. за исто дело за које одговарају чланови Управног одбора банке као извршиоци, а о коме је било говора напред под I-а-т опт.

Овај део пресуде Окружног суда побија државни тужилац на основу §§ 336 број 6 и 337 број 1 сл а) и број 2 Скрп.

Ревизија је и у том делу неоснована, јер оно што је напред речено важи и у погледу инкриминисане радње помагања опт. В. С. па зато нема ни потребе да се Касациони суд упусти у поближе разматрање онога што државни тужилац у том делу ревизије износи.

3. Дело под III оптужнице односно под Д) образложења пресуде.

Према тој тачци оптужнице оптужени чланови Управног одбора П. кредитне банке оптужују се што су погоршали имовно стање банке на тај начин, да су продавши фабрику штирке септембра 1930 године испод инвентарне вредности од 9,010.542 динара Друштву за прераду кукуруза а. д. у П. те примивши за ову 5,000.000 динара у акцијама — премда знајући за своју презадуженост за Кредитну банку и на другим местима — у намери да прикрију губитке по књигама на разлици инвентарне и продајне цене купили валоризирани акције и то не за готово већ задуживши се код Кредитне банке на новим текућим рачунима, које ни до сада нису исплатили, тако да је услед тога, — будући да је банка изгубила 4,000.000 динара, дакле акциони капитал и резервни фонд, — у вези са осталим узроцима банка пала под стечај,

дакле, у намери да банчине дугове не плате, стварно погоршали имовно стање банке да је услед тога над њеном имовином отворен стечај, чиме су учинили злочин-

ство лажног банкротства означено у § 344 број 2 Крз. у вези § 356 од. 1 Крз.

Окружни суд је оптужене чланове Управног одбора за то дело ослободио од оптужбе на основу § 280 од. 1 Сркп, установивши као чињеницу да оптужена продајом штиркаре није изрубила 4,000.000 динара већ само око 200.000 динара те да тиме није погоршано имовно стање банке нити је она због тога пала под стечај.

Државни тужилац побија овај део пресуде на основу § 336 број 6 и § 337 број 1 сл. а) Сркп.

Ревизија није основана.

Пре свега ваља истаћи да према § 344 број 2 Крз. под који законски пропис оптужба подвађа ово дело, дело лажног банкротства постоји онда ако дужник у намери да своје дугове не плати, погорша своје имовно стање тиме што је лажне уговоре о дугу закључио или неистините тражбине других признао.

Међутим, већ према самом диспозитиву оптужнице како је напред исложен, не може овде бити говора ни о лажном закључењу уговора ни о признању неистинитих тражбина других лица, па је управо неразумљиво како је оптужба могла наведене радње подвести под овај законски пропис. Томе се ваљда има приписати да је државни тужилац у самој ревизији, не износећи за то никакво објашњење, у погледу тога дела прешао са квалификације по тач. 2 на квалификацију по тач. 3 § 344 Крз. (стр. 39 доле ревизије државног тужиоца).

Што се пак тиче квалификације по тач. 3 § 344 Крз., ни сам државни тужилац не тврди у оптужници да су књижењима продаје штиркаре и продаје валоризираних акција пословне књиге банке биле вођене тако да се из њих преглед правог имовног стања банке не може сазнати, него је кривично дело изконструисао на горе описани начин тек у самој ревизији, на стр. 39, прешавши из квалификацију по тач. 3 § 344 Крз, где је истакао те чињенице и ту тачку оптужбе поставио на ту, сасвим нову основицу.

Но, ни овако посматрано, инкримисано дело нема обележја злочинства лажног банкротства не само за то што се — с обзиром на напред изложено тумачење прописа § 341 број 3 Крз. — та књижења не могу сматрати онаквим како их тај законски пропис претпоставља, него и зато што се та књижења уопште не могу обележити као неправилна, будући да се она односе на два стварно извршена правна посла: на стварну продају штиркаре по прокњиженој куповној цени и на стварну продају валоризираних акција, опет уз цену која је и прокњижена. Да је и овај потоњи правни посао реалан, види се из те неспорне чињенице да је стечајни управитељ на основу тога правног посла та прокњижена потраживања утужио те су односне парнице још у току.

С обзиром на све ово што је овде изложено, а разлагања у ревизији која се односе на ова дела нису од важности, па се овај Касациони суд у њихово потанко разматрање није ни упустио.

Ипак, Касациони суд напониће још само толико да је правилно установљење Окружног суда да инкримисаним радњама имовно стање банке није ни привидно ни стварно погоршано, пошто је на основу мишљења вештака др. П. Р. (стр. 380 зап. глав. претрес) без повреде закона установио да штиркара није продана у бесцење и да се с обзиром на њену нерентабилност боља цена није ни могла постићи, односно пошто књижење куповне цене за продане акције по валоризированој вредности ни у ком случају не погоршава имовно стање банке ако су наиме та укњижена потраживања ненаплатива, онда је тим књижењима имовно стање привидно побољшано а не погоршано, а ако су та потраживања наплатива онда су књижења потпуно реална те приказују имовно стање онаквим како је, дакле нити га погоршавају нити га побољшавају.

И, најзад, нити је Окружни суд установио као чињеницу нити је државни тужилац у ревизији изнео тако-

ве околности на које се Окружни суд није осврнуо а које би доказивале да су оптуженици продали штиркару односно валоризирани акције у намери да банка не плати своје дугове, а без овог битног елемента нема дела из § 344 Крз.

4. Дело под IV оптужнице односно под Ђ) образложења пресуде.

По овој тачци оптужнице одговара оптужени М. С. зато што је као претседник Управног одбора банке и њен дужник, у намери да своје дугове не отплати и то у своти од 580.000 динара гл. и прип. на основу меничног кредита, затим у своти од 504.000 динара закупљене акције штиркаре и у своти од 765.000 динара на име главнице и прип. погоршао банчино имовно стање на тај начин да је признао неистините тражбине своје браће М. Ж. и др. М. Н те дозволио да се препишу у корист њихову све непокретности његовог и његове жене имања и укњижи на 800.000 дин. главнице и 50.000 дин. трошкова заложно право, што је грунтовно и спроведено 5 августа 1931 г. чиме је учинио злочинство лажног банкрутства из § 344 бр. 2 Кр. з. у вези § 356 Кр. з.

Окружни суд ослободио је оптуженог од оптужбе на основу § 280 од 1 ст. 1 Скрп. јер да оптуженик није наведеним радњама погоршао имовно стање банке из разлога назначених у образложењу пресуде.

Државни тужилац побија овај део пресуде на основу § 336 бр. 6 и § 337 бр. 1 сл. а) Скрп.

Ни овај ревизијски разлог није темељит.

Извршилац дела банкрутства може бити само онај дужник над чијом имовином је отворен стечај, односно ако је стечајни дужник друштво, задруга или удружење онда њихови органи или пуномоћници који су дотична дела извршили.

Према самој оптужници опт. М. С. није стечајни дужник нити је пак инкриминисане радње извршио као орган односно пуномоћник банке која је пала под стечај,

него као приватно лице и земљишнокњижни власник предметних непокретности, пошто као претставник банке није могао признавати права која се не тичу банчине имовине.

Како према томе опт. М. С већ са гледишта саме оптужнице не може бити извршилац дела банкрутства, то је све оно што се у ревизији у погледу тога дела износи ирелевантно, па је ревизија неоснована без обзира на разлагања садржана у побијаној пресуди.

5). Дело под VII оптужнице односно под В) образложења пресуде.

Под овом тачком оптужнице одговарају оптужени чланови Надзорног одбора П. кредит. банке за дело нехатног банкрутства из § 345 бр. 2. у вези § 356 Крз. које су починили на тај начин што су, противно прописима Тргов. закона и Друштвених правила, према којима су били дужни да прегледају целокупан рад друштвени и његово пословање, занемарили ту своју дужност надзора над радом банке и омогућили на тај начин гл. књиговођи В. С. и директору штиркарe П. П. те Управи неуредно вођење књиге.

Окружни суд ослободио је оптужене од оптужбе и то у погледу инкримисаних радња почињених у току од 1924 од 1928 година због застарелости, а у погледу осталих радња за то што је установио да нема кривичног дела, будући да оптужени тим радњама нису погоршали имовно стање банчино, нису занемарили надзор, као и за то што је у време отварања стечаја актива банке била већа од пасиве за 1,727.477.80 дин.

Држ. тужилац побија овај део пресуде на основу § 336 бр. 6 Скрп. и на основу § 337 бр. 1 сл.) б) и г) Скрп. Ревизија ни у том делу није основана.

Према § 345 бр. 2 Крз. дело нехатног банкрутства чини онај дужник који је своју трговину занемарио и прописане књиге или по природи посла потребне неуредно водио. Примењено на предметни случај значи да чланови Надзорног одбора неког акционарског друштва чине ово

дело на тај начин што су занемарили дужности које им у односу на рад тога друштва нарочито уколико се тиче уредног вођења књига прописује Трговачки закон односно Друштвена правила. Ово занемарење дужности пак мора бити у узрочној вези са падом друштва под стечај. Одатле следи да се не може свака неуредност у раду Надзорног одбора подвести под овај законски пропис него да она мора бити толика да је — у вези са другим чиниоцима — имала утицаја на пад друштва под стечај. Према томе и оне неуредности у вођењу књига које је Надзорни одбор повредом своје надзорне дужности трпео морају бити такве да су у узрочној вези са падом фирме под стечај. У коме случају је то могуће? То је могуће само онда ако је неуредност у вођењу књига толика да је дужник — друштво — услед тога изгубило могућност прегледа над својим правим имовним стањем и изгубивши тако преглед и занемаривши свој посао радио тако да је постао неспособан, за плаћање и пао под стечај. За разлику од дела из § 344 бр. 3 Крз. где је онакав поступак са књигама злонамеран, дакле умишљајан, овде се ради о небризи, о нехату, који доводи до стечаја. Док се онде с планом иде за тим да се у књигама створи такво стање да се из њих преглед правог имовног стања не може сазнати, овде је то неуредно стање у књигама последица пропушта дужности, дакле нехата. Али, као што онде сама та чињеница да су књиге сакривене, уништене или тако вођене да се из њих преглед правог имовног стања не може сазнати, ствара законску презумцију да је стечајни дужник намерно своје имовно стање привидно или стварно погоршао, тако и овде занемарење радње и неуредно вођење књига из нехата ствара законску претпоставку да је до пада под стечај дошло било само зато било поред тога још и из других разлога. Уколико се дакле установи занемарење радње и неуредно вођење књига у назначеном степену није потребно још нарочито утврђивати узрочну везу између тога и пада

под стечај, јер ту везу сам закон претпоставља. То следи нарочито и одатле што закон у тач. 1 § 345 Крз. узрочну везу између онде наведених радња и пада под стечај изричито истиче, док то у тач. 2 уопште не помиње.

Поставља се питање да ли су неуредности и пропуштања која су сакривили оптужени чланови Надзорног одбора такови да се може на њих применити пропис § 345 бр. 2 Крз.?

Касациони суд налази да нису.

Пре свега, већ из онога што је напред речено код разматрања дела под 1) а-т оптужнице излази да неправилности у књиговођству које је и сам Окружни суд установио нису такве да би се могла сматрати неуредним вођењем књига у смислу § 345 бр. 2 Крз. јер ни сам држ. тужилац не тврди да је услед тих неправилности у књижењима Управног односно Надзорног одбора изгубио оријентацију у правом имовном стању банке. Напротив, и Окружни суд је установио и сам држ. тужилац у својим разлагањима у ревизији истиче да је и Управни и Надзорни одбор знао право стање послова и предметне радње баш зато и ставља у терет оптуженима што налази да су они знали за то а ипак дозволили онаква књижења.

У осталом, у пресуди Окружног суда је установљено, а то ни државни тужилац не побија, да су та књижења махом била пролазна т. ј. чињена 31 децембра а одмах 1 или 2 јануара следеће године враћена у првобитна стања, чињена су махом ради улепшавања биланса пред јавношћу те нису била ни од каквог утицаја на прегледност право имовног стања банке за Управни односно Надзорни одбор. Што се пак тиче књижења под тач. 1/1-о-т оптужнице, т. ј. фиктивних добитака у биланси штиркаре односно банке, Окружни суд је на основу мишљења вештака Др. П. Р. (стр. 384 зап. гл. претреса, без повреде формалног закона установио да тим књижењима није промењено постојеће имовно стање банке

из разлога који су онде наведени. Према томе ни та књижења, ако се и узме да су неправилна и недопуштена, нису такве природе да имају обележје неуредног вођења књига у смислу § 365 број 2 Крз.

Но сем тога, Окр. суд установио је као чињеницу, да оптужени чланови Надзорног одбора нису занемарили вођење надзора над радом банке и њезине штиркарe, како то државни тужилац тврди, па је то установљење утемељио на исказима сведока А. Б., П. Ј. и М. М. (стр. 44 и 45 пресуде), изнесавши потанко оне околности које су ти сведоци потврдили. Тиме је Окружни суд удовољио пропису § 274 и 293 Скрп., па се таково установљење ревизијом не може побијати. Истина да се првостепени суд при томе није осврнуо на исказе оптуженог В. С., који се у ревизији истиче, иако је то требао учинити. Међутим, ово пропуштање не може се квалификовати као повреда формалног закона из § 336 бр. 6 Скрп., јер је исказ овог оптуженика уперен на умањење властите кривице, па у супрот исказима поменутих сведока није од одлучне важности.

Како је према томе Окружни суд правилно установио да у радњама оптужених из времена после 1928 године нема елемената кривичног дела, нема повреде закона у томе што их је у том погледу ослободио од оптужбе.

Како се пак горња установљења односе и на оне радње за које је Окружни суд нашао да су застареле, то се Касациони суд није ни упуштао у разматрање ревизије државног тужиоца у том делу, наиме да ли је правно становиште првостепеног суда о застарелости правило или није, јер и овде важи оно што је већ напред реченог, да наиме када нема дела не може бити речи ни о застари.

6. Дело под II оптужнице односно под Г) образложења пресуде.

Према овој тачци оптужнице оптужени чланови

Управног и Надзорног одбора те оптужени В. С. као главни књиговођа одговарају зато

а) што су проузроковали неспособност банке за плаћање лакомисленим и несразмерним отуђивањем њене имовине на тај начин што је на фиктивно исказаним добитцима исплаћивано и одобрено по текућим рачунима и по улозима члановима Управног и Надзорног одбора на име награда и тантијема у времену од 1925 до 1931 године укупно 1,250.335 динара,

б) што су — знајући за неспособност плаћања банке — себи узимали и другим лицима давали зајмове и дозвољавали дуговања код појединаца који премаше не само одобрени кредит већ и саму подлогу дату по односном кредиту, те и тиме знатно оштетили банчине повериоце, чиме су починили, и то делом под а) преступ нехатног банкротства из § 345 бр. 1 Крз. а делом под б) исти преступ из § 345 бр. 4 Крз. оптужени В. као помагач у смислу § 34 од. 3 Крз. а остали као извршиоци с обзиром на § 356 од. 1 Крз.

Окружни суд ослободио је оптужене од оптужбе на основу § 280 од 1 Скрп. и то за радње извршене у времену од 1925 до 1928 године због застарелости, а за остале радње, јер да нема елемената банкротства из § 345 бр. 1 и 4 Крз. будући да нису лакомислено одобравали и давали зајмове по тек. рачунима из разлога у пресуди наведених, те јер је банка у време отварања стечаја била активна, а у погледу опт. В. за то, јер да он није био члан ни Управ. ни Надзор. одбора већ обичан чиновник који је био дужан да извршава одлуке Управе.

Овај део пресуде побија држ. тужилац на основу § 336 бр. 6 и § 337 бр. 1 сл. б) и г) Скрп.

Ревизија ни у том делу није темељита.

Према § 345 бр. 1 Крз. за постојања дела нехатног банкротства потребно је да је стечајни дужник својим раскошним животом или прекомерним кућним трошковима постао неспособан за плаћање, односно ако је своју

неспособност за плаћање проузроковао тиме што је своју имовину или делове имовине у бесцење отуђивао, а тако исто ако је лакомислено или несразмерно на вересију робу давао или узимао.

Диспозитивни део оптужнице не изводи ни једну од ових радња него под а) говори о „лакомисленом и несразмерном отуђивању имовине банке“, па се инкриминисана радња већ по ономе што садржи оптужница не може подвести под овај законски пропис.

Но ако би се и узело да се у оптужници наведена радња може подвести под појам „отуђивања имовине у бесцење“, јер давање награде и тантијеме на основу фактичне добити значи у ствари поклањања имовине, а то је још више него отуђивање у бесцење, ни у том случају (у предметном случају) нема кривичног дела. Нема кривичног дела зато што је је Окружни суд без повреде формалног закона установио као чињеницу, а то установљење држави тужилац није ни напао, да оптуженици нису добијали награде ни тантијеме на основу исказане добити него су независно од пословног успеха у дотичној години имали по гл. скупштини одобрене сталне плате, и то чланови Управног одбора по 8000 дин. а чланови Надзорног одбора по 3000 дин. годишње, сем тога, у назначеној своти држ. тужилац је урачунао и редовну плату директора М. С. као и плату потпретседника др. Д. Н. који је замењивао директора, па се према томе овде уопште не ради о наградама и тантијемама одобреним на основу фиктивних добитака како се то у оптужници односно ревизији нетачно истиче.

Што се тиче дела под б), у коме оптужба види преступ нехатног банкротства из § 345 бр. 4 Крз. треба истаћи да је за постојање тога дела потребно да стечајни дужник знајући за своју неспособност плаћења прави нови дуг, исплати који постојећи дуг, даде залогу или на време не предложи суду да му се отвори стечај и тиме оштети своје повериоце, или некоје од поверилаца.

Радња оптужених како је у оптужници описана и овде напред наведена не може се подвести под овај законски пропис, јер тиме што су оптуженици себи узимали и другима давали зајмове односно дозвољавали да дуговања код појединаца премаше одобрени кредит односно подлогу дату за кредит — банка није ни правила нов дуг, нити је исплатила који постојећи дуг, нити је дала залог у нити пропустила да на време предложи суду отварање стечаја. Радња, дакле, оптужених онако како је описана у оптужници није кривично дело како га претпоставља § 345 бр. 4 Крз.

Но, како суд није везан за квалификацију дела из оптужнице, поставља се питање да ли се она радња може подвести под пропис § 345 бр. 1 Крз. наиме да су оптуженици на описани начин лакомислено и несразмерно давали кредит — зајмове — и тиме проузроковали неспособност банке за плаћање? Истина да закон говори о „лакомисленом и несразмерном давању и узимању робе на вересију“, али ако се узме да је за новчани завод новац који даје на зајам односно узима на улог у ствари роба којом он тргује, тумачење закона у томе смислу не може се сматрати усиљеним и неправилним.

Међутим, у том случају потребно је да је такво узимање односно давање зајма проузроковало неспособност за плаћање банке. Како је пак према оптужници, као што се види из изложеног описа дела, неспособност за плаћање у време извршења радње већ постојала („знајући за неспособност плаћања банке...“), те како према томе према самој оптужници не би било узрочне везе између инкриминисане радње и пада банке под стечај, овако конструисана радња не може се подвести ни под тај законски пропис.

Ако се пак узме да суд није тако строго везан на чињенице изложене у оптужници и да — уколико се не мења идентитет дела — може у циљу правилне правне оцене дела да и мења чињенице, могло би се дело ипак размарати са гледиште квалификације по § 345 бр. 4 Крз.

Али ни на овако свађено дело не може се применити поменути законски пропис.

1) Окружни суд није установио да би између инкриминисаних радња и пада банке под стечај постојала узрочна веза како је предвиђа § 345 бр. 1 Крз.

Ни државни тужилац у ревизији не тврди да би таква веза постојала, нити истиче такве околности, које је Окружни суд пропустио да узме у обзир, а на основу којих је могао — да их је ценио — такову узрочну везу установити.

Према томе, и са гледишта правилно установљеног чињеничног стања за дело из § 345 број 1 Крз. недостаје један од битних његових критерија.

2) Према оном чињеничном стању како га је без повреде формалног закона утврдио Окружни суд, оптужени инкриминисаним радњама нису ни лакомислено ни несразмерно као претставници банке одобравали зајмове, јер у оно време када су кредити одобравани дужници су били за кредит способни, а евентуално касније погоршање њиховог имовног стања не може се узети у обзир за оцену тог: да ли је у време давања кредита лакомислено поступљено односно, да ли је кредит несразмерно даван.

Та околност што се при томе није поступало према Друштвеним правилима односно донесеним закључцима само по себи још не конституише кривично дело у смислу тога законског прописа, јер ако је кредит даван и на неправилан начин, што се тиче питања: ко је овлаштен да га одобрава, то још не значи да је он лакомислено и несразмерно даван, ако су дужници иначе добри и способни за кредит односно, ако кредит има своје потпуно покриће. Према томе све што се у том погледу у ревизији износи није од одлучне важности.

7. Дело под V оптужнице односно под Е) образложења пресуде.

Оптужени В. С. и Др. Д. Н. за дело из § 345 број 4 Крз. подизање улога помоћу меница уд. Т.

Ревизија: §§ 336 број 6 и 337 број 1 сл. а) Скрп.
Ревизија није основана:

Окружни суд је без повреде закона установио да је банка у критично време и другима исплаћивала улоге, дакле да још није била неспособна за плаћање, а да опт. Др. Д. код самог изузимања улога није учествовао, пошто је потписивање писма, о коме је реч, уследило после дизања улога.

II. Ревизија прив. учесника.

1) Ову ревизију узео је Касациони суд у разматрање само у колико се тиче дела за која су преузели гоњење. У осталом делу прив. учесници нису овлаштени на улагање ревизије.

Зато је Касациони суд ревизију прив. учесника у том делу као недопуштену на основу § 341 број 1 Скрп. одбацио.

2) У погледу дела под VI-1 (одпуштање др. Б. Д. из меничне обавезе) прив. учесници нису ни уложили ревизију. То дело није Касациони суд ни разматрао.

3) Дело опт. А. М. дизање улога од 1,000 009 динара.

Окружни суд је установио — и то није ни нападнуто, да је предметни улог подигнут 1930 године и да је банка до краја те године исплатила 15,000.000 динара улога и примила 10,000.000 динара улога, те да према томе није у то време била неспособна за плаћање.

Околности под којима је банка набавила зајам код Обласне штедионице, по нахођењу овог суда, нису такове да би се због њих морало узети да је тада банка већ била неспособна за плаћање. Узимање зајма уз авално јемство чланова управе завода је код банке чест случај и не значи да је новчани завод неспособан за плаћање.

Према томе оно што се у ревизији истиче, није од одлучне важности по решење ове кривичне ствари.

III. Ревизија држ. тужиоца на основу § 336 бр. 5 Скрп.

Предлози држ. тужиоца постали су делом беспред-

метни с обзиром на оно што је напред речено у погледу активе и пасиве банке у време отварања стечаја.

На остале предлоге Касациони суд налази да њихово одбијање није могло бити при одлуци суда од неповољна утицаја по оптужбу, па да се зато држ. тужилац на повреди закона с тим у вези у смислу § 338 од. 3 Скрп. не може позивати. У том погледу Касациони суд у главном усваја разлоге изнете од стране Окружног суда, а позива се и на оно што је напред наведено приликом разматрања појединих инкриминисаних дела а што има везе са одбијеним предлозима држ. тужиоца, па то на допуњује још само у следећем:

Нема повреди формалног закона у томе што је Окружни суд одбио предлог државног тужиоца да се сведок М. П., поред осталог, саслуша и о околностима истакнутима од стране државног тужиоца односно да се прочита његов исказ дат пред истражном судијом. Нема те повреди за то што је тај сведок на главном претресу исказао да је иступио из Кредитне банке 1921 године, а да у погледу дуговања Ж. С. знаде само толико да је овај, док је он — сведок — био банчин чиновник, дуговаа Кредитној банци; али, колико је било његово дуговање и ко му је одобрио кредит те да ли је за ње имао подлоге, да му није познато. Према томе, сведок је на питање које је у вези са дуговањем Ж. С. био саслушан, а његово саслушање у погледу враћања депозита од 100.000 леја, умесно је отклоњено, пошто потоња околност није инкриминисана нити је у вези са оним радњама које су предмет оптужбе.

Нема повреди формалног закона из § 336 број 5 Скрп. ни у томе што је Окружни суд на главном претресу прочитао само записнике Управног и Надзорног одбора Кредитне банке од 1924 године те на даље, иако је држ. тужилац предложио да се прочитају сви записници од 1921 до 1931 године. Нема те повреди зато што је предмет оптужбе рад оптуженика почем од 1924 године а

није инкриминисано оно што се раније догодило. У осталом, о томе да ли је и уколико од важности за постојање дела чињеница да ли су зајмови одобравани на прописан начин, било је речи већ напред.

Нема повреде формалног закона из § 336 број 5 Скрп. ни у томе што је Окружни суд одбио предлог државног тужиоца да се Др. Г. Л., који је на главни претрес позват као сведок, искључи као бранилац, с обзиром на § 69 Скрп.

Нема те повреде зато што у смислу § 69 број 2 Скрп. пропис да не може бити бранилац онај ко је позван на претрес као сведок не важи у случају ако је ослобођен од дужности сведочења, па је усвојио да неће сведочити, а из записника под ред. бр. 85 се види да је баш такав случај код браниоца Др. Г. Л.

Нема повреде формалног закона из § 336 број 5 Скрп. ни у погледу одбијања предлога који се односи на извештаје бившег стечајног управитеља Др. Л. Р., јер је овај, саслушан као сведок, на главном претресу међу осталим изјавио (стр. 260) да је свој извештај саставио на основу извештаја вештака К. С. и М. П., да он, сведок није стручњак за књиговођство и да је, верујући вештацима, из њиховог извештаја пренео у свој извештај поједине ставке, да је те ставке прегледао и проверио по књигама, и, колико су га вештаци уверили да је тако, написао свој извештај. С обзиром на такав исказ сведока, Окружни суд је умесно одбио предлог државног тужиоца и своје решење ваљано образложио.

Што се тиче одбијања проширења оптужбе, коју је државни тужилац подигао на самом гл. претресу позивајући се на § 266 Скрп., Касациони суд у свему усваја разлоге првостепене пресуде, према којима жалилац на основу тог законског прописа није био овлаштен на проширење оптужбе, пошто онде наведена дела нису била откривена тек на главном претресу него су била видљива из доказних сретстава прикупљених већ у току истраге.

Зато је ревизија државног тужиоца и у том делу неоснована, јер се државни тужилац према изложеноме, а с обзиром на пропис § 338 од. 3 Скрп. на ту повреду не може позивати.

Нови Сад, 25 јуна 1938 године.

212.

Када суд у парници ради изрицања неваљаности уговора правомоћно искаже, да је уговор неважан, тада се суд у каснијој парници ради поседа не може поново упуштати у разматрање тога, већ правомоћно решеног и у диспозитиву пресуде прве парнице изреченог питања, да ли је исти уговор ваљан или не.

(Кс. у Н. Саду, Рев. II. 329-934.)

Касациони суд услед ревизије тужитељице пресуду призивног суда преиначује, тужбу уважава и обвезује тужене да су у року од 15 дана под претњом оврхе дужни испразнити кућу са баштом у Старом Сивцу и предати их тужитељици у posed.

Осуђују се тужени да су тужитељици у року од 15 дана под претњом оврхе дужни платити 203 динара првостепених, 320 дин. призивних и 160 дин. ревизионих трошкова.

Разлози: Тужитељица је у тужби навела да је марта месеца 1930 год. I р. туженом усменим купопродајним уговором продала своју кућу у С. за своту од 2900 дин. Како је тај уговор без писменог у см. Мин. нар. бр. 4420/1918 неваљан, дужан је I р. тужени, као и II р. тужени, кога је I р. тужени пустио самовласно у posed, предати јој posed куће и баште и платити парничне трошкове. Тужени су у своју одбрану навели да уговор није склопљен усмено, како то тврди тужитељица, него писмено, те су у препису прикључили „привремени купопродајни уговор“, према коме би исправу тужитељица у својсту продавца снабдела рукознаком, а име јој је потписао J. П.

Првостепени суд је као чињеницу установио, да је тужитељица ради изрицања неваљаности уговора водила против I р. туженога спор пред Среским судом у С. под бр. Г. 475/1933 и да је Срески суд у тој парници као чињеницу установио, да тужитељица исправу својим рукознаком није снабдела. И, како купопродајни уговор уопште не постоји, да је било сувишно да тужитељица ради обеснажења уговора покреће парницу те да ју је са тужбом у тој ранијој парници одбио. Како та пресуда чини за ову доцнију парницу, којој је предмет право на посед, у погледу постојања уговора, пресуђену ствар, првостепени суд је тужбу уважио и осудио тужене да су кућу тужитељици дужни предати у посед. Услед призива призивни суд је првостепену пресуду преиначио и тужитељицу са тужбом одбио, установљавајући на основу исказа преслушаних сведока као чињеницу, да је тужитељица купопродајни уговор рукознаком снабдела, а да пресуда у парници бр Г. 475/1933 за овај доцнији спор не чини пресуђену ствар, јер је у тој парници Срески суд само у образложењу пресуде установио да уговор тужитељица рукознаком није снабдела, а да образложење пресуде не стаје на правну снагу.

Основана је жалба тужитељичина да је призивни суд, одбијајући је са тужбом, повредио правне прописе. Не стоји изрека призивнога суда да је у парници бр. Г. 475/1933 само у образложењу пресуде установљено да тужитељица уговор није потписала, него је суд, установљавајући то као чињеницу, тужитељицу са тужбом одбио. Према томе је то питање, да правоваљан писмени уговор не постоји, решено и самим диспозитивом пресуде. Како, пак, та пресуда, донесена у ранијој парници, чини за ову доцнију у питању непостојања купопродајнога уговора прејудисијелно пресуђену ствар, призивни суд је погрешно када је у овој доцнијој парници поново спроводио доказ у томе погледу, да ли је тужитељица при времену уговор својим рукознаком снабдела и да ли

је до ваљаног писменог купопродајног уговора дошло или није.

Како је тужитељица са ревизионом молбом и тужбом успела, ваљало јој је досудити трошкове у све три судске инстанције у см. §§ 143 и 152 Грађ. парн. п.

Нови Сад, 11 априла 1938 године
XVIII, 49.

213.

Закон о уређењу туторских и старатељских ствари не искључује, да се мушка деца и после навршене 7 године оставе код матере, ако је то интерес деце.

(Кс. у Н. Саду, Рев. II 93-938.)

Ревизиони рекурс не уважава, побијани закључак одобрава.

Разлози: Против закључка рекурсног суда којим је одређено да малодобни Ј. М. и надаље буде смештен код своје матере М. а отац за њега у будуће исплаћује у име издржавања своту од 125 динара месечно — уложио је рекурс отац детета А. М. предлажући да се побијани закључак преиначи тако да се малолетни син му Ј. смести код њега јер је већ навршио 7 година и јер нема никаквог оправданог разлога да не буде смештен код њега.

Рекурс није основан.

Није спорно да родитељи малодобног Ј. одвојено живе и да међу њима није у току бракоразводна парница. У таком случају пак у смислу Закона о уређењу туторских и старатељских ствари мушка деца која су навршила 7 година по правилу остављају се код оца, но тај закон не искључује могућност да се из важних разлога учини и другојачије расположење, ако се то у интересу деце нађе за потребно.

Па како је рекурсни суд брижљивом оценом изнесених доказа нарочито пак на основу лекарског уверења Др. А. специалисте за нервне и душевне болести установио да малодобни Ј. има велики страх од оца, и да чим

му се помене то да треба да иде оцу, добије грчеве и нападе по телу, плаче, боји се и неће да једе — то је рекурсни суд у интересу именованог детета правилно одлучио да исто и надаље буде смештено код своје матере, па се зато рекурс као неоснован није могао уважити.

Нови Сад, 28 октобра 1938 године.

214.

Тутор или старатељ може бити само оно лице, које је способно за вршење дужности, скопчаних са тим положајима. (Кс. у Новом Саду, Рек. II 39-938.)

Побијани закључак Окружног суда укида и ствар враћа истом суду на даљи поступак и доношење нове одлуке.

Разлози: Против закључка рекурсног суда којим је мати малолетне С. Ј. остављена и надаље као штитница своје малолетне кћери, уложио је рекурс деда малолетне са очеве стране С. И. жалећи се да је рекурсни суд повредио материјално право када је изрекао да се тутор може разрешити само из разлога означених у §-у 57 зак. чл. XX из год. 1877 а не и због такве болести која га чини неспособним за вршење туторске дужности.

Рекурс је основан.

Према правилном тумачењу закона о уређењу туторских и старатељских ствари, тутор или старатељ може бити само оно лице које је способно за вршења дужности татора или старатеља а не и оно лице које је у толикој мери болесно да за вршење те дужности није способно.

Како пак рекурент тврди, да је мати малолетнице у толикој мери болесна да није способна за вршење туторске дужности, а из уверења лекарског које је прикључио, а које је без датума те се не зна ни када је истављено — не може се тачно установити да ли је мати малолетне одиста у толикој мери болесна, да је услед тога неспособна за вршење туторске дужности, ваљало

је побијани закључак укинути и упутити окружни суд да након лечничког прегледа матере малолетне установи њезино здравствено стање, па према томе и њезину способност или неспособност за вршење туторске дужности и након тога да донесе нову одлуку.

Нови Сад, 28 октобра 1938 године.

215.

Код израчунавања нужног дела има се за основ узети вредност у зремену учињеног поклона, а не у времену смрти оставитеља.

(Кс. у Новом Саду, Г. 537-930.)

216.

I. Земљишнокњижни суд може с обзиром на пропис тач 3 §-а 104. Зк. основаност тражења испитивати само према садржини исправе, на основу које се тражи укњижење. — II. По §-у 136 Зк. у рекурсу се не могу износити нове чињенице.

(Кс. у Новом Саду, Рек. 158-1936.)

217.

Укњижено право у земљ. књигама може се побијати брисовном тужбом по §-у 68 Зк. — даље, по §-у 193 Закона о извршном поступку и најзад по Закону о побијању правних дела.

(Кс. у Новом Саду, Рек. 30-937.)

218.

Ако споразум закључен између родитеља у погледу општења са малодобним дететом, више не одговара интересима малодобника, тада може сирочадски сто да одреди начин састајања и општења са дететом.

(Кс. у Н. Саду, Рек. 32-937.)

219.

По сталној судској пракси, спорови којима се тражи разрешавање обавезе издржавања, као и спорови којима се тражи снижавање и повишење коначног издржавања жене, спадају у искључиву надлежност онога суда, који је надлежан за решавање бракоразводних спорова.
(Кс. у Н. Саду, Рек. 379-1936.)

220.

Школска општина је у смислу Закона о народним школама правно лице (Кс. у Новом Саду, Г. 93-1934.)

221.

У парницама покренутих на основу §-а 413 стр. Грпп. (ради повишења издржавања за небрачно дете због промењених прилика) са гледишта правног лека, меродавна је вредност раније парнице.
(Кс. у Н. Саду, Г. II. 907-1934.)

222.

Приход који има жена у својству дневничара, као несталан, не може се узети у обзир при утврђивању своше, коју муж мора да плаћа својој жени на име привременог супружанског издржавања.
(Кс. у Н. Саду, Рев. II. 175-1938.)

223.

Адвокатски припремник само је онда овлашћен, да у име свог шефа закључује и потпише личне споразуме и обрачун, ако је зато добио овлашћење од свог шефа.
(Кс. у Н. Саду, Рев. II. 392-1935.)

224.

На основу § 97 Закона о брачном праву, сирочадска власт може ма и одмах после судске пресуде да донесе

другу одлуку у погледу смештања деце, ако се пред њу изнесу такве околности, које при доношењу одлуке суду нису биле познате, а битне су по решење питања смештања деце. (Кс. у Новом Саду, Рек. 231-937.)

225.

I. За отуђивање некретнина потребан је писмени уговор, но облик овога није везан за прописе из §-а 317 Грп. већ је довољно, да је уговором утврђен предмет купопродаје, куповна цена, те изјава странака и потпис истих. — II. Једнострано одустајање од уговора, може се уговорити, а када је уговорено, може се и без посредовања суда и без пристанка противне странке и остварити, ако су за то наступили одлучни услови односно разлози (Кс. у Новом Саду, 840-1936.)

226.

§ 102 Уводног закона за Грп. наређује, да станаринске статуте муниципија и градова са уређеним магистратом — у колико су они одобрени по Министру Унутрашњих дела и по Министру правде и у службеним новинама обнародовани, — судови морају примењивати при решавању станаринских ствари. Ови станарински статути нису укинати ни Уредбама о становима, јер су те Уредбе биле привременог карактера и важиле само док је владала станаринска оскудица у сврху заштите станара. Споменути постојећи статути остали су на снази и у смислу чл. 10 Уводног закона за нови Грп. (Кс. у Н. Саду, Рев. II 747-1936.)

227.

§ 98 Меничног закона нема никаквих одредаба у погледу пуномоћија за преузимање меничне обавезе, ако пуномоћије даје лице, које је писмено, али не може да пише. Овако пуномоћије може бити усмено и писмено, а

не мора га оверити суд односно јавни бележник. § 98 истог закона говори само о пуномоћију које даје неписмено лице и наређује, да пуномоћије таквог лица мора бити оверено од суда или јавног бележника.

(Кс. у Новом Саду, Г. I. 342-934.)

* * *

Тужена I. реда која је писмена није потписала спорну меницу својеручно, јер је била болесна и лежала у кревету, већ је са дозволом и пристанком њезиним, њезино име потписала на меници II. редна тужена, кћи I. редне тужене.

228.

Предлежи истакнута повреда формалног права, кад суд реши ствар мериторно у погледу целог тужбеног захтева, и ако је тужба снижена само на парнични трошак. Касациони суд је отклонио из диспозитива нападне пресуде призивног суда одлуку о меритуму ствари.

(Кс. у Новом Саду, Г. II 427-1934.)

229.

Тумачење чл. 3 и 12. Уредбе о заштити земљорадника од 30 септембра 1935 године.

(Кс. у Новом Саду, Рев. I. 692-1938.)

Поводом ревизије тужених призивна се пресуда укида и ствар враћа призивном суду на нови претрес и доношење нове одлуке.

Разлози: Тужени у одговору на тужбу признају у тужени дуг, али се бране тиме, да су заштићени као земљорадници; да су удовољили прописима из члана 3 Уредбе о заштити земљорадника од 30 IX 1935 па да је стога тужба преурањена.

Првостепени суд је тужбу одбио и осудио тужитељицу да плати парничне трошкове.

Призивни суд је тужбу уважио.

Ову су пресуду напали тужени својом ревизијом на основу разлога из тач. 1, 2, 3 и 4 § 597 грпп.



Жали се тужени што позивни суд није одбио тужбу као преураћену, јер да су они испунили дужност као земљорадници по чл. 3 напред цитиране уредбе; затим се жале што је позивни суд сматрао, да се овде ради о оспореној тражбини, само зато што су тужени тражили да се тужба одбије.

У томе налази ревизијски разлог из тачке 4 § 597 грпп.

Ова жалба није основана.

Тужитељица не признаје да су тужени поступили по чл. 3 наведене Уредбе.

Услед тога сматра да је заштита престала и да има право да одмах наплати цео дуг, а не у року од 12 година.

О томе питању с обзиром на ст. 7 чл. 3 наведене уредбе одлучује парнични суд. То следи из оне одредбе, да веровник може подићи тужбу, чим дужник на време не да нову меницу и не исплати прописану отплату, а дужник и после тужбе за 15 дана може пропуштено накнадно учинити, али сноси трошак парнице. Не учини ли то ни накнадно, онда губи заштиту.

Даље следи из те одредбе и то, ако се не утврди да је заштита престала, да онда трошак парнице не сноси тужени већ тужитељ.

Што се тиче главнице, нема сметње да се иста тужитељу не досуди, ако му по материјалном праву иначе припада.

То следи из чл. 12 исте уредбе, према којем се у парницама, где су тражбине оспорене, исте могу досудити у опсегу, у којем постоје, али ће се пресуда извршити само по пропису уредбе, а парница у којој се ради о питању престанка заштите у ствари је спор о доспелости целог потраживања, па нема сметње да се главница не досуди и ако заштита није престала, у којем случају ће се пресуда ипак извршити само према прописима уредбе.



Шк. у. еп. / 365

Наредба

уг. краљ. Министарства бр. 4838-917 Мин. претс.

о куповању пољопривредних машина на отплату.

Уг. краљ. Министарство на основу законских располагања о изнимним одредбама за случај рата, наређује следеће:

§ 1.

Одредбе садржане у § у 1—6 наредбе, издате дана 8 децембра 1916 године под бројем 4172-916 М. Прет. о куповању шиваће машине на отплату, проширују се и на куповину пољопривредних машина, уговорену на отплату.

Под пољопривредним машинама имају се разумети не само машине за обављање строго пољопривредних радова, какове су нарочито машине за обраду земљу, за сејање (сејалице), за сађење, за кошење (косачица) и за вршење (вршалице), него и друге машине које служе циљевима везаним за привреду, нарочито машине за скупљање, чишћење, спремање, класифицирање и магацинирање пољопривредних продуката, машине за вртарство, млекарство, виноградарство, винарство и живинарство. Овамо спадају даље оне машине, које су позване да терају машине за обављање пољопривредног рада, као и оне машине за транспортовање, које служе пољопривредним циљевима.

§ 2.

Ова наредба ступа на снагу 1 јануара 1918 године. Дејство њезино, у колико се односи на правне односе нормиране у закону, важећем на целу територију мађарске круне, протеже се и на Хрватску и Славонију.

8 децембра, 1918 године.

У пажњу гг. претплатницима.

Када отварамо претплату за XIX. годину, саопштавамо, да је претплата за 1939 год. за судове, судије, судијске и адвокатске приправнике Дин. 60.—, док за остале претплатнике претплата остаје и на даље Дин. 120. Претплата се може слати или на адресу Уредништва или на чековни рачун бр. 51.660.

Умољавамо гг. претплатнике, да нам претлату пошаљу одма у почетку године, пошто је наш лист упућен једино на претплату.

Овим путем поново позивамо оне наше п. претплатнике, који на супрот многобројних опомена још ни до данас нису исплатили претплату за раније године — а има их и таквих који 5—8 година нису платили претплату — да то изволе учинити у што краћем року, јер ћемо им иначе морати обуставити даље слање листа, а поред тога остварити своју тражбину судским путем.

Објављујемо и то, да се код Уредништва још могу добити „Збирке“ из год. 1925, 1926, 1928—1931, 1934—1938, и то свако годиште по 100 динара. Судије, судијски и адвокатски приправници ова ранија годишта — док их још има на складишту могу добити у пола цене.

Нови Сад, 15 јула 1939 год.

Уредништво „ЗБИРКЕ“
НОВИ САД

Др. Илије Огњановића 18.

Телефон 24-98.

Чек, рачун 51.660.